

**Urmánczy Nándorné
Szakácskönyve
az úri világ izlése.**

A könyv ára 3 korona 60 fill.
A szerző könyvének tiszta
jövedelmét a háború árvái
felségítésére fordítja.

Eltér az eddigi sablonos rendszertől.
A mai viszonyokhoz alkalmazkodik.
Közel 500 eredeti ételreceptjét a
szerző maga próbálta ki és a ki
utána csinálja biztosra mehet.
Főszempontja: takarékoság, izle-
tesség, egészség.
Kiállítása művészi: címfődelét Glatter
Gyula festőművész rajzolta.

Franklin-Társulat kiadása.

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
Budapest, VI., Andrásy út 21.

**FÉNYES LÁSZLÓ,
LANDAU BÉLA,
SZÉP ERNŐ
KÖZLEMÉNYEIT**

és az 1914. évi novemberi és decem-
beri harctéri eseményeket tartalmazza

**A VILÁGHÁBORÚ
NAPLÓJA**

NEGVEDIK FÜZETE.

A MAGYAR KÖNYVTÁR ÚJ SZOROZATÁBAN.

Ára 60 fillér.

MINDENÜTT KAPHATÓ.

A VÖRÖS KERESZT

(A genfi egyezmény ismertetése).

Irta:

MOLNÁR VIKTOR

nyug. államtitkár

Ára 60 fillér.

Megjelent a Magyar Könyvtárban.

**Rendeléseknél szivesked-
jék lapunkra hivatkozni.**

LAMPEL R. könyvkereskedése,
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest,
VI., Andrásy-út 21. és minden hazai
könyvkereskedésben megrendelhető:

GYULAI PÁL

**EGY RÉGI UDVARHÁZ
UTOLSÓ GAZDÁJA**

Beszély

Dörre Tivadár rajzaival

Negyedik kiadás

Ára díszkötésben 4 korona

GYULAI PÁL

NŐK A TÜKÖR ELŐTT

Beszély

Fosztó Árpád rajzaival

Harmadik kiadás

Ára díszkötésben 5 korona

Most jelent meg!

**DIPLOMÁCIAI
OKMÁNYOK**

Bevezette és összefüggésük szerint feldolgozta

Dr. NÉMET ALFRÉD

miniszterelnökségi miniszteri titkár.

Az osztrák-magyar vöröskönyv,
a német fehérekönyv, az angol
kékkönyv, a francia sárgakönyv,
az orosz narancssárgakönyv, a
belga szürkekönyv és a szerb
kékkönyv hivatalos okiratai. ::

E munkának nagy érdekessége
abban van, hogy a háború küszö-
bén lefolyt diplomáciai akciók ok-
mányait összefüggésük szerint cso-
portosítja és magyarázza, ami által
mindenki világos képet nyer a világ-
háború okairól és előzményeiről.
:: Terjedelme 640 oldal.

E mű teljes anyagát adja az összes
hatalmak diplomáciai aktagyűjtemé-
nyeinek, melyek egész terjedelmük-
ben még magyarul meg nem jelentek.
Különös aktualitást nyer az elkövet-
kezendő béketárgyalások idején, mert
a tárgyalások egyik kiindulópontjává
az okmányok fognak szerepelni.

Ára 8 korona.

Franklin-Társulat kiadása.

Mindenütt kapható.

44. SZ. 1915. (62. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, OKTÓBER 31.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A «Világkrónika»-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postai meg-
határozott viteldíj is csatolandó.

A KONAK TRÓNTERME.

AZ ELFOGLALT BELGRÁDBÓL. — Jely Gyula, a harctérre kiküldött munkatársunk felvétele.

NOÉMI FIA.

REGÉNY. IRTA LACZKÓ GÉZA.

(Folytatás.)

Zólyomi elhárító finomsággal mosolygott: — Köszönöm!... Már rég vártam a szerencsére, hogy kegyeddal megismerkedhessem.

— Úgy? — szólt gertrudiszi bizalmatlansággal Arabella.

— Rendkívüli tisztelője vagyok a kegyed művészetének.

— Ha ez a selyempapirosba csavart majom most vacsorára talál hívni, nem tudom, nem ütöm-e pofon!

— Ne érten félre, ha felemlíttem, de család körülményeimnél fogva igen sokat tartózkodtam külföldön. Színházbarát vagyok. Talán egyetlen szenvedélyem. A kegyed művészete összetett jelenségként áll előttem: van kegyedben valami Sarah Bernhardt-nak, a művészi objektivitás nemes ridegségétől irizáló s mégis egyénien meleg, fonszagos páthoszából és valami egy nem régen föltűnt olasz színésznőnek, kiről majd mi is fogunk tán idővel hallani. (Eleonora Duse a neve) finom egyszerűségéből s szinte családtagyszerű természetességéből. A magas kultúra szavaló páthosza és a verizmus sajtóságosan vegyülnék kegyedben. Nagyszerűen szavalja és mégis átszenvedő szerepeit... Kegyed kételkedő mosolyog. Értsem! De azért nincs igaz! Nem azt akarom ezzel mondani, hogy kegyed nagyobb művész, mint ezek ketten, ilyen otromba nem vagyok, hanem csak azt, hogy két művészi modor, melyekről azt hittem, hogy kizárják egymást, kegyedben, talán tudtán kívül, együtt vannak és harmonikusan egészítik ki egymást...

— A darab már régen folyik — jegyezte meg szelid előlékenységgel Arabella, hogy előbbi nyereségét valahogy jóvátegye.

— Nem érdekel oly mértéken felül, hogy miatta megfoszszam magamat ettől a kellemes csevegéstől — szólt Zólyomi s egy tisztorint bankót adott át a czukrásznak.

A fehérkötényes ember valamit mondott és elszaladt.

— Oly szép enyhe az est. Talán sétálnánk kint egyet, ha nincs terhére.

— Szívesen!... Dini, sétáljunk egy kicsit? — hajlott le fához.

— Jó! — bolygott tele szájjal a fiú, a ki már a harmadik Bismarck-fejet ette s így hajlandó volt nagylelkű lenni.

A szinkor eleje néptelen volt, csak három rongyos kamasz bánta a felső szellőztető ablakokat, a melyeken fény, zenés nagy ének-szó fűjt ki a csillagos éjszakába, s a bejárat ajtófeléhez támaszkodva egy rendőri a három suhanzott.

— A kaméliás hölgy tegnapelőtti előadásán jutottak ezek eszembe s igazán örülök, hogy így aránylag frissiben mondhattam el kegyednek.

— Sarah Bernhardt-t én még nem láttam, akkor... igen, 81 telén, mi Debreczenben voltunk, nem mehettem föl Pestre... Mondja, milyen?

— Sovány, söt szikár, de hajlékony; vörhenyes szöke, kissé kondor haj; nem szabályos, de rendkívül intelligens arcz; igen szép sötétkék szem; nincs nagy hangja, de rendkívül behizelgő.

A czukrász kutató szemmel jelent meg a bejáratban s mikor felfedezte a sétálókat, oda-sietett. Zólyomi a váltott pénzt szó nélkül nadrágzsebébe csuszattatta s energikus, rövid lépéseitől össze-összeesendültek az érez-darabok, a mi a fejét arrafelé elédugó Dini mód felett érdekelte. Nem is panaszkodott semmiről se.

— Zsidó az nő, az apja elzászi és Rosine Bernard az igazi neve. Nagy művész. Minden nevezetes szerepében láttam. Legzajosabb sikere a Legyőzött Rómában volt, de az én izlésemnek Athalie-ban a legkitűnőbb.

— Athalie-t Racine írta, ugy-e? Sajnálom,

hogy nem ismerem a darabot — jegyezte meg szerényen, kissé restelkedve Arabella. — És az az olasz?

Zólyomi arczán a nagy komolyság némileg megenyhült:

— Hát akkor ott voltam, Lányi kisasszony, s ez egyik büszkeségem, a Teatro Vallé-ban azon a kegyedek úgy mondják, forró estén, a mikor La femme de Claude-főszerepében a kis Duse diadala vitte az addig eleget mocskolt verizmust és saját magát. Théophile Gautier stílművészetére lenne szükségem, a melylyel a Hernani első előadását írja le, hogy kellően éreztethessem kegyeddal, mi történt ott. Színészgyerek, ott nevelkedett a kulisszák között, s ha nem eszálodom, kegyed is, ugy-e? No, látja, oly valami megkapó rokonság van a kegyed szinpadai mozgása s az övé között, hogy éppen ezért ragadott meg kegyedben az a bernhardt-i vonás, a melyet az imént jobban ki tudtam fejteni, mint most tudnám még egyszer... Valósággal zavarban vagyok...

A bejáratban feltűnt Lányiné meghajlott vállá s kalap nélkül ide-odaforogó kis, ideges feje.

— Jöjjön el néha hozzánk és beszéljen nekem a nagy színészekről, színműről, darabokról! Igen hálás leszek! — mondta Arabella keresetlen barátságos s egészen meghatva, hogy a férfi nem első sorban a nővel, de a művészettel akart megbarátkozni. — Jó, jó, már megyünk, mama! — kiáltotta halkán.

— Éppen azt akartam kérni s igen lekötöle, hogy kitűnted kedves barátságával — szólt Zólyomi, kezét esőkölt, Dininek megsimogatta az arczát s befelé menet kalapot emelt Lányiné előtt.

— Majolika Muki, Majolika Muki! duruzsoltá egyre a Terka a fülembé, hát kijöttem megnézni: mi az a muki? Hát ez volt? De mit tudt nekem ennyi ideig beszélni? Na, nem megyünk haza? vagy megvárjuk még a második felvonást? Dini, hazamenjünk?

— Bácsihoz akarok! — motyogta az álomtól leragadó pilláit emelve Dini.

VI.

A lassu éjjeli eső után szívárványos cseppek permetező, hűs borzongással ébredt a balatonfüredi park a grönnyörű, nyugalmas reggelen. Lányiné elől czipelt egy skatulyát a kis Dini, a kinek sárca félezipőibe kétoldalt egy-egy muskátli volt tűzve, mint a Jancsi bácsinak a pantalló hajtásába multkor a szinpadon. Hát-rebb lüszter köpönyegben, fátýollal lekötött florentin kalapjában Arabella és a sárosabb helyeket óvatos golya-lépésekkel kerülgető Szilágyhy fehér nadrágban, szürke kis kabátban, barna, bűbös kemény kalappal.

— Én nem hívtam ide se magát! — De Pécsre hívtam!

— Azt is mezbántam, mert úgyse jött.

— Na, nélkülem is talál szórakozást! Hal-lottam! Zólyomi ír...

— Nem töröm, hogy így beszéljen velem! Nem volt köztünk abszolút semmi!

— Azt úgy is tudom. Úgy értem, hogy szel-lemileg nem nagyon hiányozhattam.

— Az igaz.

— Na, látja!

— Mit látok? De igen is, hiányzott!

— Hisz az előbb mondta...

— Úgy értem, hogy Zólyomi nagyon kedves volt, minden héten egyszer eljött...

— ...és majoliktá hozott — gúnyolódott a gavallér.

— Igen is, azt is hozott, többek közt egy eszét, a melybe bele van égetve legjobb arcz-képem... és nagyon kellemesen elbeszélgettünk. Sokat tanultam tőle. Igen okosan tudott beszélni Racineról, Shakespeareról, párisi szín-

házakról... Világláttott ember!... Maga pedig hiányzott, mert vannak dolgok, a mikről csak magával beszélhetek. És utóvégre is...

— Mit utóvégre is?

— Semmit!

— Azt hiszi, hogy már nem szeretem magát?

— Hija!... Régen volt az!

— De biztosíthatom magát...

— Jaj, ha már úgy beszél valaki, mint Bligny hercege!

— Hát hogy beszéljek? Térdepeljek itt le a sárba a fehér nadrágomban és úgy makogjam: Érted lobog, dobog e szív, miként azon első isteni pillanatban...?

Arabella elvette magát.

— Láska, a szerelem az egyetlen, de nem a főfoglalkozásom! — bátorodott tréfálkozásnak a nagy úr.

— Kinek udvarol most? — vágott a fejére a nem várt prim-esapás.

Szilágyhy hallgatott.

— Azt hiszi, nem tudtam? Minden mozdu-lata elárulja...

— Hát téved! A nőket ugyan nem kerülöm, mert nem vagyok kapuczinus, de nem udvarolok senkinek, elég volt — mondta nyersen, a bajusztá harapdálva.

— Nekem meri ezt mondani?

— Hej, micsoda nőt hagytam ott magáért!

Csupa könnyű, pattogó jókedv, olvadó szerelem! — merengett a nagy úr ingerültsége.

— Én nem hívtam és nekem már elég volt, ó, nekem is elég volt ez a folytonos veszekedés, lanyha levelek, csak sátoros ünnepekben való személyes tisztelgetése... Nem tartozunk egymásnak semmivel!

— Szép kis búcsúzás!

— Olyan, barátom, a melyet maga provokált!... Mondtam, teljesen szabad és ha akar, mehet!

— De én nem akarok teljesen szabad lenni és nem akarok ha-akarak menni!

— Hát akkor minek szeiköz folytonosan, mit féltékenyeked arra a kis szeretetre és elismerésre, a mi itt környékezett?

— Arra nem vagyok féltékeny, hanem azok a hetyke ifjakkal teletűzdelt fene kirándulások, hetivásár zajú uszonnák, hopsza-polkás, limonádés Anna-bál, kéznyaló gratulálások, savanyúvíz ivó udvarlások a kútnál, ömlengő névjegyet fityegető virágosarak és ez ez és ez ilyenféle nem tetszik nekem!

— Hát tegyen róla! Ha szeret, akkor örüljön neki, ha nem szeret, akkor meg mit törődik vele?

— Szeretem és még sem örülök neki. Ez a tényállás!

Arabella vállat vont s egymásra se nézve lépegettek szótlánul a fák alatt. A férfi jobb ügyhöz méltó buzgalommal vizsgálhatta az út kavicsait. A nő egy-egy pillantással búcsúzott az erdőbe visszahúzódó szinkortól, virággyaktól, vendéglőtől, savanyúvíz-kúttól, Kisfaludy szobrától, az egész kedves kis magyar fürdőhelytől, a melyen akkor még nyaranta szelid örömköben ott hűsült a főtidalos, kárpáthyoltános régi Magyarország egy-egy halványodó fényű darabja Vaszary pannonhalmi főapátnak gondjából új és gazdag környezetben... Istenem, mikor még mint győri paptanár páholyból nézte, ó, hány-szor nézte meg előadásukat... Hogy röpl az idő!

— Jesszusmárja, ez a gyerek! — rántotta félre Lányiné Dini, hogy a kalapskatulya nagyot billent hátra.

— Mi az? — tennet ott Arabella.

— Kis fekete kigyó! Ez meg a farkára akart lépni s az hátrahajolva ütötte föl-fejét...

— Kukacoz volt az! — kiáltott hátulról Szilágyhy.

— Kukacoz? De kigyó! Vipera! — perdült vissza az özvegy, mintha őt marta volna meg.

Zsekov tábornok, a болгар hadsereg főparancsnoka.

Radoszlav miniszterelnök.

Naidenov tábornok hadügyminiszter.

A HÁBORUS BULGÁRIA VEZÉRFÉRFIAI. — Karta M. szófai felvételei.

Ott mászik! — mutatott az utat balról szegélyező gyepre.

S mind a hármán óvatos, gyanakvó meg-hajlással nézték a fűvet, de semmit sem láttak.

— Na, most búcsúzzunk! — szólt Szilágyhy. — A hajóhoz nem megyek ki, már tegnap elkészöntem a társulattól... Szervusz, öcsök, ne félj te sose a kigyótól! — fogta meg a kis Dini kezét s férfiasan megráztá. — Isten vele, mama! Magával is aranyos! — csókolta udvariasan kezét.

Lányiné az unokájával már előre vágatott, hogyha esetleg a hajó közben indulni akar, még inthessen neki, hogy várjon, az Arabella minjárt jön.

Szilágyhy még állt, Arabella kezét nem eresztette el s kissé meghajolva, tartóztatott bánattal mosolygott a ránylító tiszta szembe.

— Azért maga tudja, hogy több olyan nekem, mint maga, nem volt és alig hiszem, hogy legyen. Ha egyszer el is párolok belőlünk az egymáshoz vonzódás, szép egyetértésünkre, mert nem veszekedtünk mi olyan nagyon sokat, ha én nem kezdtem, arra a tudatra, hogy Dénes-kehez nekem is van egy kis közöm s a maga higgadt, édes, okos kis észére... az én alapjá-ban véve ezáltalán gavallériában telő életem ez arnyas Senki-szigetere nekem mindig, mindig nagy szükségem lesz, higgye el!... Most meg-escokolom még egyszer a kezét, mert az arczát nem illik s még egy hétig itt esz a fene a mi bokraink, a mi padunk, a mi sétánk helyén és gondolkodni fogok, mert utólag mindig sokat gondolkozom és szeretni fogom magát!

Arabella a családja után sietett s a fasor végéről, a szájára nyomkodott zsebkendőt le-veve, gyöngéden visszaintegetett vele.

Szilágyhy, kalapja kezében, egyedül, egye-nesen ott állott egy helyben mozdulatlanul.

A jó «Kisfaludy» demike még nem ment el, békén kikötve várta amott a ruhás felje még csak mcst szállingózók világos röhás, szabályta-lan; szakadozott sorát. A szeliden remegő kékes tükör szelén idébb mint egy nagy vizivár, fa-palota, barnállott hosszú hídja adta elszigetelt-ségében a sarkain négy tornyot hordó szög-letes, öreg, néptelen fürdőépület; messzebb rövid lánczaikon lustán vihánczóltak az úri cónakos egylet szandolinjai s köztük egy, a mely tarajos fejű, félre csapó farkú, kékesszürke del-fint mutag; legtovább jobbra Tihany foka szaladt be messze a vízbe.

Mindenki a fedélzetre igyekezett s nevetős-zzóval nem mondott versenyzésben kanyarí-tották le magukat a legjobb helyekre, a kormá-nyos közelében, a derült, frissceske időt, kilátást élvezni. A nap álmodásából azonban

lassan-lassan forró sütésre ébredt, hátulról hul-lámkarok lödítötták hirtaló-vágtatásra az alat-tomos félszélben úgy is nekiferdült hajót és Sio-fok pusztá, lapos homokja gyorsan nőtt ködös vonalból csikká, szürke sávva, árva kikötés paraszti parttá, a melynek sarán, mocskán túl egész kis kocsiatábor várta az érkezőket. Lá-nyiek a Korláth-párral, a vékony arczú, mo-solygós szemű, sovány Marossal egy szekerre kerültek, az asszonyok és Dini a kasulésba, a férfiak szembe a keresztbe tett deszkára, a mely-nek keménységét törökös mintájú cseléd-pap-lammal tette puhává kővérték magának Kor-láth, s az útról mögöttük, melléjük ernyőző por csakhamar eltakarta a bábész falut...

... mikor úgy dőlött a parasztkocsma kecskelábú asztalaival, festett tárgyairól, nép-színműbe való hosszú, tág nyakú, közézős hen-gerű fehér üvegeitől éppen fölkelőben voltak, az asztalnak dült betyárt mimelő Kiss danolá-szása s a körülötte kásmálódó nevetelésbe harsányan kongatta bele a küszöbről a gyász-hírt a fehér nadrágjáért aggódó Korláth szép, férfias hangja:

— Már esik!

Az egész társaság megbolydult: lett újabb ne-vetés, hangos beszéd, kapkodás, egymás hívása, ránczígálás és egyértemű tolongás kifelé, az elszórtan potyogó nagy, kövér cseppek alá.

— Isten veled, jó öreg kormasáros, — sza-valta búcsút a kerek képű, kerek szemű nép-színmű-énekes — mért nem vagyok fiad és Petőfi, hogy azt az alkoholós, idült kretnség-től duzzadó arczulatodat méltó dítirambban, bambambarabamban énekelhessem meg?

Az utolsó elrugaszkodó szekerre még idején felkaphatott.

— Nyúl! nyúl! szaladt át az úton! — kiál-tott fel Lányiné ijedten.

— Sülve? — kérdezte Korláth.

— Elve, elve! Épen előttünk! Ez nem jót jelent!

— Bizony, bizony, — csapott át Korláth tréfás siránkozásba — esőt jelent, mely már is zuhog, árva szalmakalopotnak, távolról már röhnyí, szegény kicsi ferep, nem tudott meg-nöfnyí!

A kocsi lehajította kondás kalapja széles ka-rimját, két esernyő emelkedett a kason szo-rongók föl, Korláth négyesomós zsebkendőt borított fejére s az eső ezerréű függönyben verte őket balról mindig erősebben.

— Jaj, Jesszuskám! Jaj, Jesszuskám! — sza-kította meg, mint villám, az özvegy fel-fel-sápitása a zápot.

Dini messze kinyújtotta tenyerét az esőbe s andalgó vigyorgás kövült arczokádjára.

— Ne fáradj, Dini, amugy is bőrig ázunk! — pislantott feléje Maros.

Egy út elágazásánál, szép hegyes, erdős vi-déken, nagy kiáltozás támadt: míg a kocsi zóme a patak folyásával párhuzamost kiterő járatlanabb útra csapott, az övécé s utána még egy a dombhátra kapaszkodó szélesebb úton csatalkolt tovább. Az elvillázó két hadonászás, kiáltozás közé egy emelkedésbubon bó-koló erdőbóbita zöldült elé választól.

Az asszonyok esőndes ijedelemmel néztek össze s mialatt a lovak nyaknyújtogató lépésben vonszolták fölfele a szekeret, Korláth hezabb tárgyálsba becsátkozott a szavakat felvállról hátrabökődő kocsiissal.

— Azt mondja, erre rövidebb! — fordult végre vissza a nők felé bizonytalan grimaszsal.

Átvergődővén a kis vízválasztón, most már gyorsan haladtak lefele, a völgy mélyén fák közül élékukucskáló patakparti falu iránt.

Alighogy keresztül berregtek a támlája roskadt hídon, a kocsi egy különálló, virágoskert elejű udvarháza mutatott kajla ostarával:

— Ott, kinek ablaka szerű ide látézik, abba a szobába gyilkúta a Savanyú Jóska bandája a plebánost és az asszonságot!... Statárium van!

— Úgy-e, mondtam, Arabella, — sugdosta az özvegy, lánya fülebe gyorsan — hogy nekem nem tetszik ennek a parasztnak alamuzsi po-fája? És igazam volt! Isten óvjon bennünket minden gonosztól!

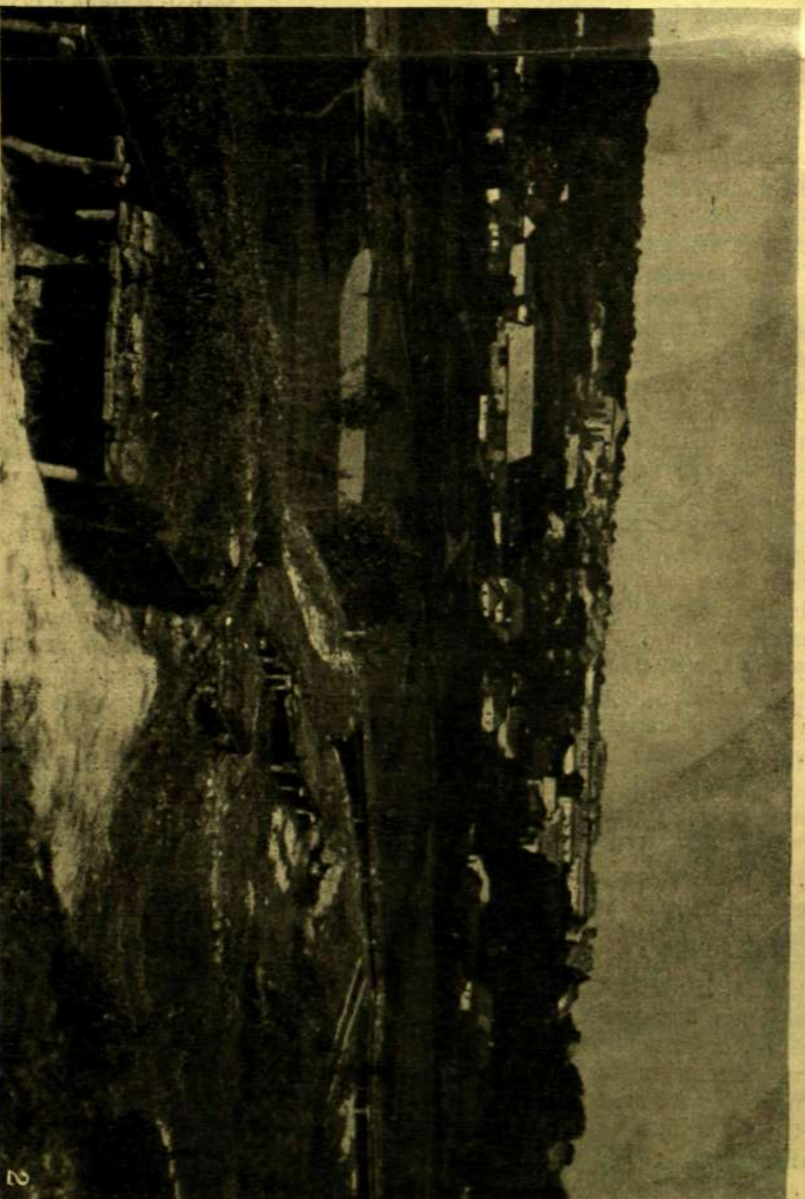
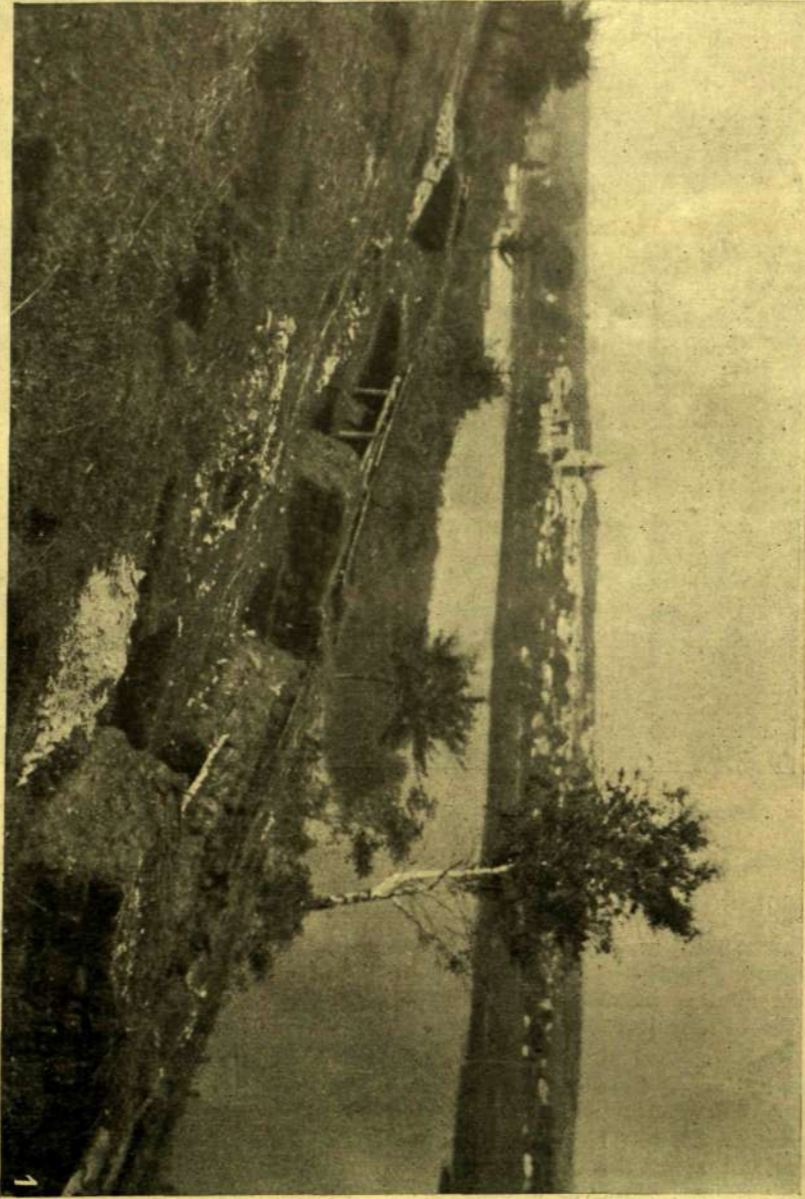
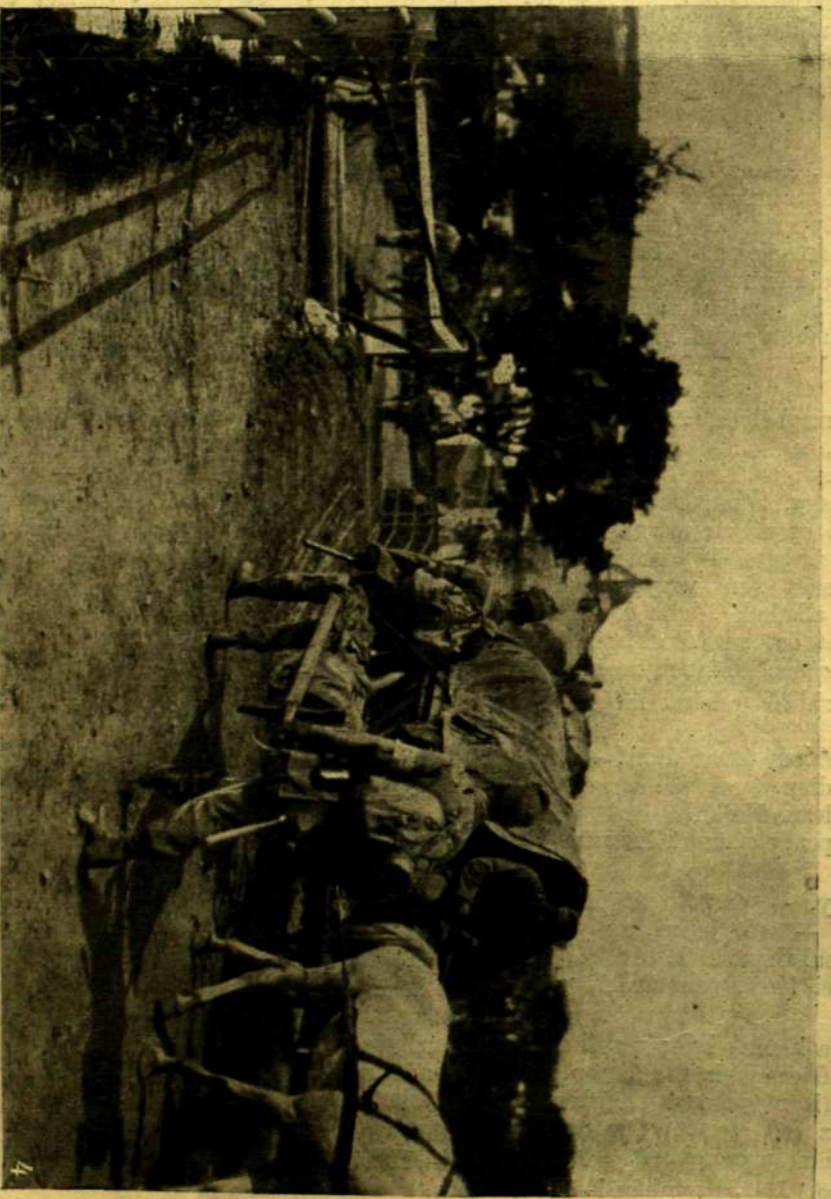
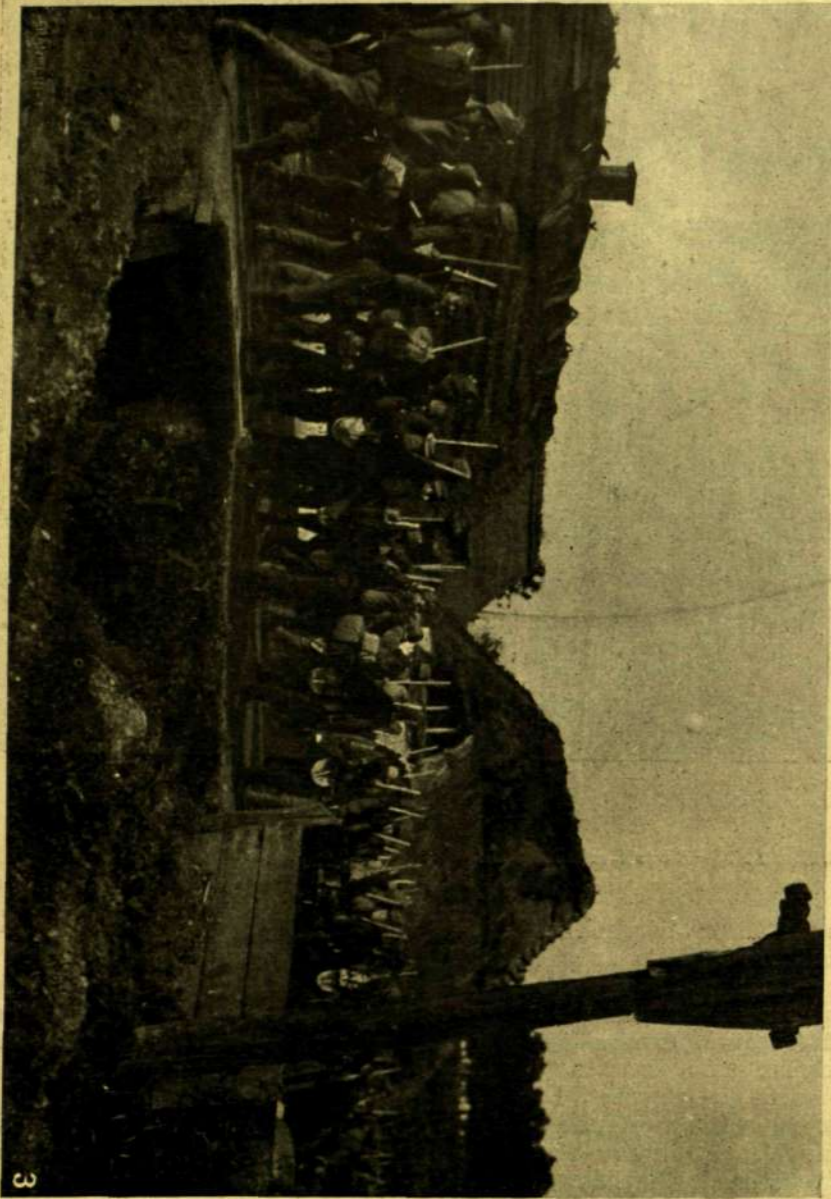
Egy kissé csakugyan elsványodott a hangulat a kocsin. Gyors képzeletükben megelevenült a véres jelenet: két ingű, gatyájú, hosszú hajú, bajszos legények... véres balta... vértócsa mellett hasadt koponyával reverendás alak fekszik hanyatt, kövér mellén, hasán a kis fe-kete gombok-hullámos vonala mint messziről nézett hegygerinczen végig vonuló fiatal fasor... öreg, fonott anny ékszeres, mocskolt bankók... s az éjszakába reggeli hírmondól sa-rokra nyitott ajtó...

Az est összefogott az esővel: homály és bor-zongató víz kevert szitalása mosta sűrű maka-csul körülöttük a világot... A lovak útra bak-tatásba fáradtak... s balról egy magános ház sompolygott az út mellé... egyik ajtaján át gerendáról lógó halvány mécspislogás mögött söntésketrecz szökült, a másikból tűzhely fénye lobogott ki az útra... s amint egy szín!

— Hahó, megállni! Ide be! — kiáltott Kor-láth.

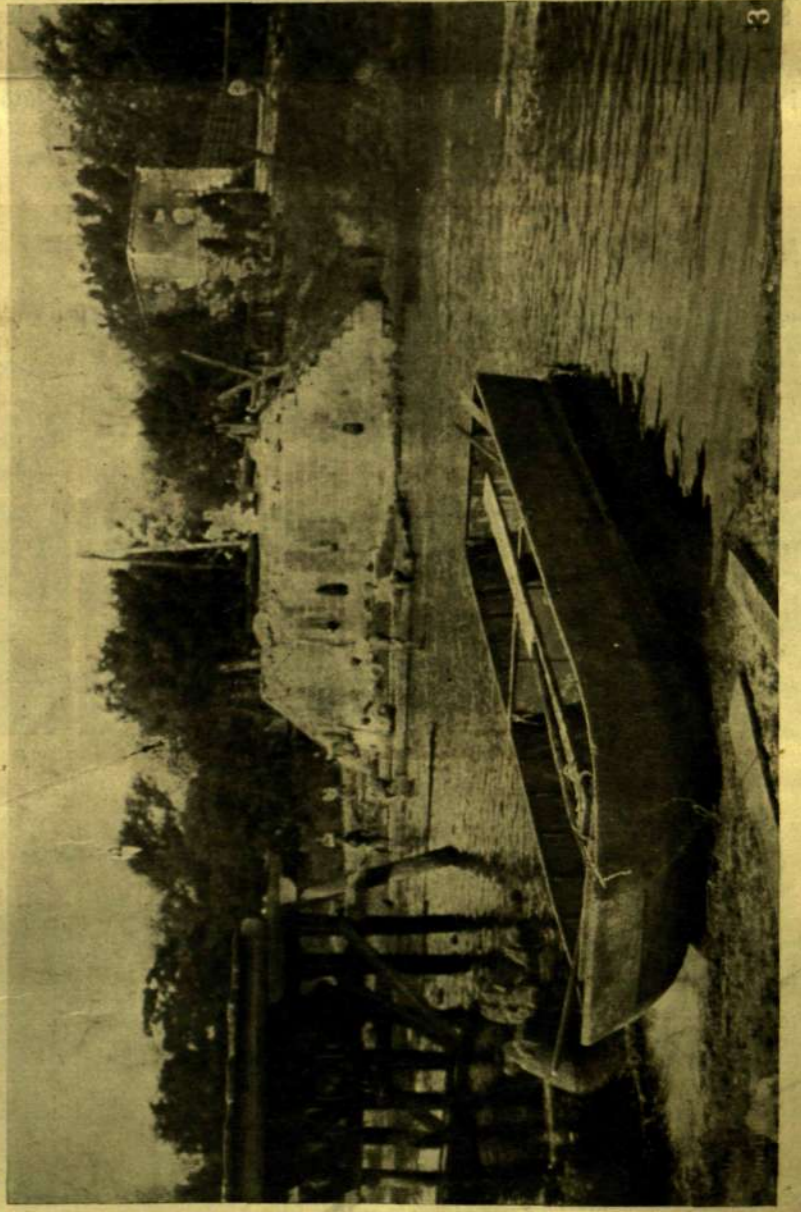
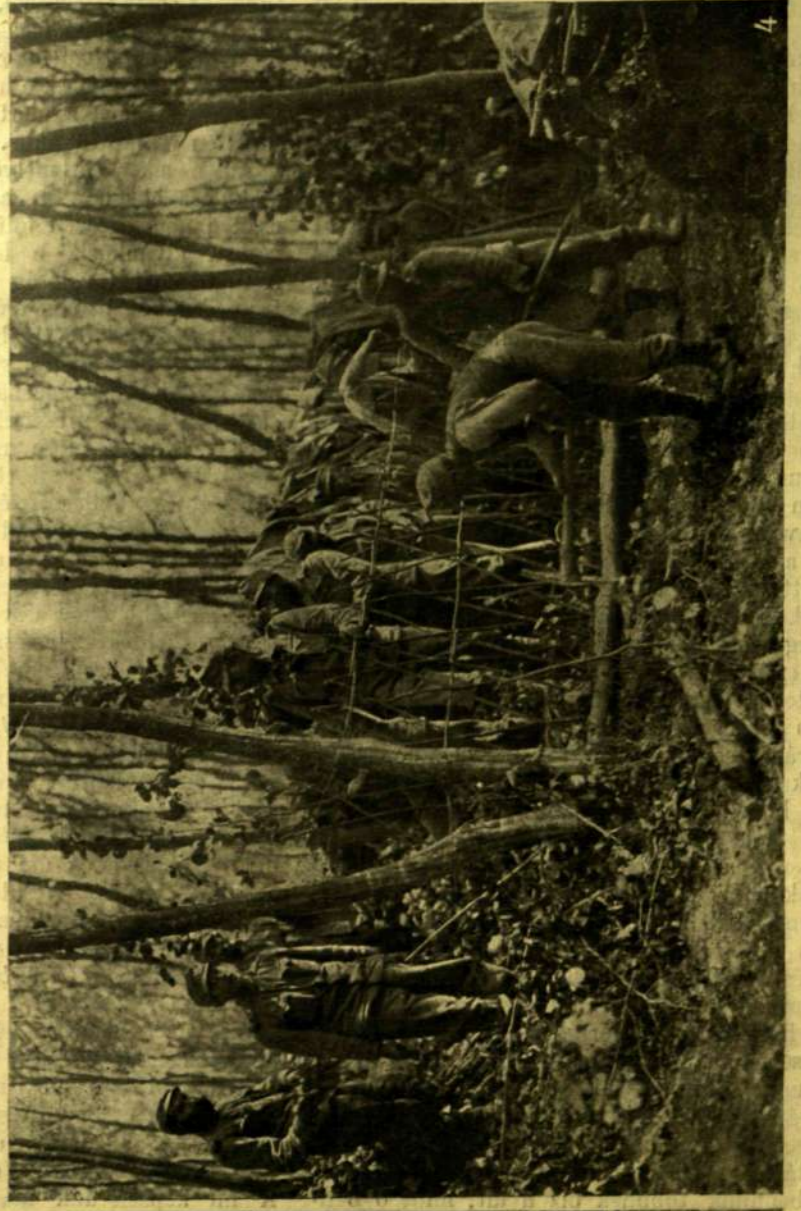
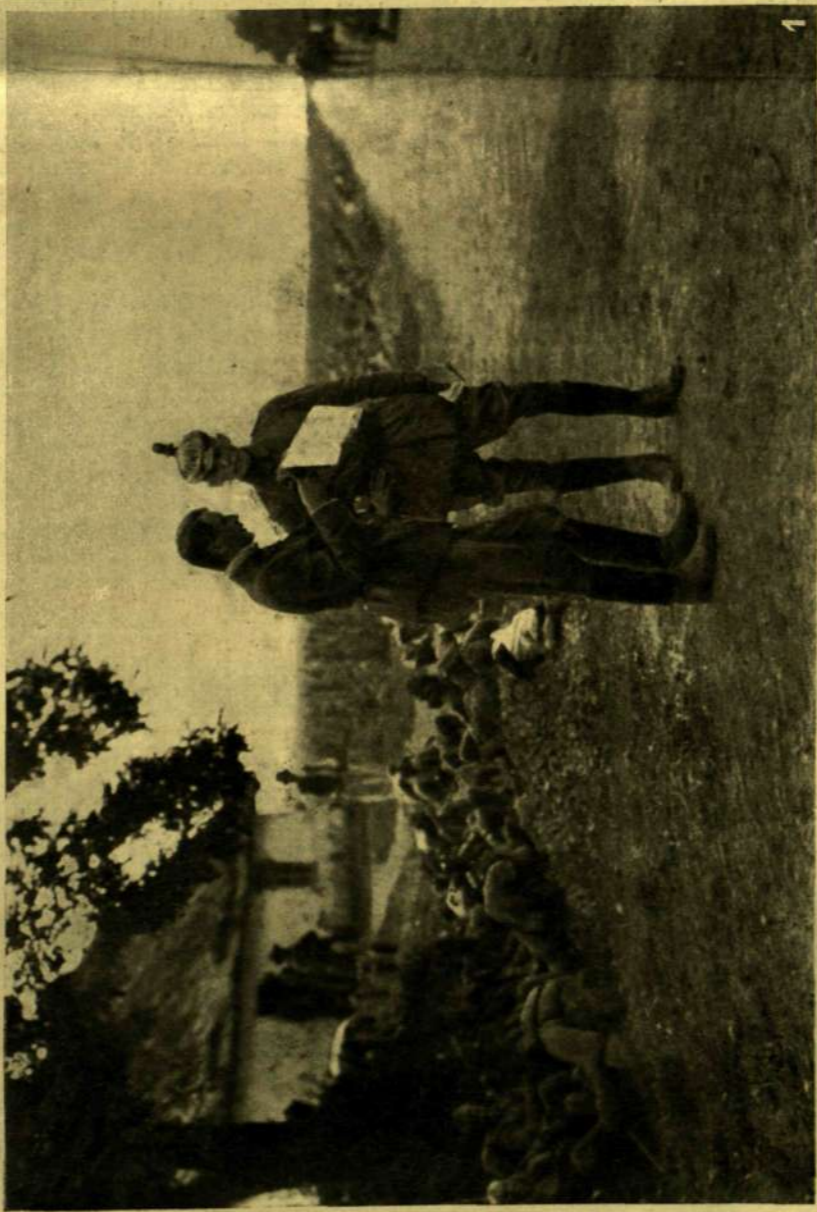
A szekér egy kis árkon zökkent s csakhamar mindnyáján bent voltak a homályos ivóban.

(Folytatása következik.)

1. Orosz kődvárak a Koropiecz folyó mellett. — 2. Orosz állások a podhajzezi szeszgyárnál. — 3. Szegeci pionirok. — 4. Harctér mögött.

A KELELT-GALICZIAI HARCZTÉRÉRŐL. — Balogh Imola, a harcstérre kiküldött munkatársunk fényképe.

1. Magyar és német vezérkari tisztiek tanácskozása a front mögött. — 2. Müncheni hólg egy tábori kórházunk szolgálatában. — 3. Az oroszok által felrobantott híd a Koropiecz folyón. — 4. A tartalék sétányt épít. A KELELT-GALICZIAI HARCZTÉRÉRŐL. — Balogh Imola, a harcstérre kiküldött munkatársunk fényképe.

HÁBORÚS HULLÁMOK.

— A szerbek. —

Nem lenne abban se igazság, se erkölcs, ha tagadnók, hogy a szerbek igen vitézül verekednek és tragikus bizonyosságokat adják hazaszeretettüknek. A hős tiszteletreméltó akkor is, ha ellenünk forgatja a kardját és igen szép mentségei vannak a túlzásnak, a mely szinte mérték nélkül méri az elismerést annak, a ki vele szemben is jó harcoknak bizonyult. Barátai, a kikért verekszik és a kikért meghal, nem méltányolhatják készségebben a szerb vitézséget, mint a milyen elismerő méltánylással mi szólnunk róla, a kik pedig mint ellenünk nem esnek, se lovasnak nem tisztelhetjük. A szerb vitézség anyaga egyáltalában nem mutatkozott tisztának. Ugyanazok a csunya, elvetendő és a mi lelkiünkön különösen távol álló tulajdonságok, a melyek a legzavartalanabb béke idején is megakadályozták azt, hogy harmónia és bensőség fejlődjen közöttünk és a déli szomszédok között — ezek a tulajdonságok: az alatomosság és a kegyetlenség salakossá tették a szerb vitézség értékes erényét is. Ez a fényes virtus nagyon fénytelen elemekkel keveredve jelentkezik a szerb bátorság és önfeláldozó készség megnyilvánulásaiban és okvetlenül meg kell, hogy csökkentsen a méltányoló hajlandóságot abban is, a ki a legtárgyalosabb ítéletre törekszik. Nem tud olyan imponáló produkálni, hogy azt erendő erkölcsi vagy lelki fogyatkozásainak homályos foltjai ne rontsák.

Ismételten hangsúlyozzuk: a szerbek vitézségét érdemének teljes terjedelmében elismerjük és az elismerés értékét nem csökkentjük, ha gazdag tapasztalataink alapján megállapítjuk, hogy ennek az értéknek a hiányával más ellenségeinket se kisebbíthetjük. Meg kell mondanunk, hogy rosszul egyik se verekedett és gyáván egyik se viselkedett. Ha sikert aratni mégse tudtak, ennek nem az adja a magyarázatát, a mi belőlük hiányzott, hanem az, a mi bennünk többnek bizonyult, mint ő bennük. Semmi okunk és adatunk sincs arra, hogy akár az orosz, akár a francia, de még a belga vagy az olasz katonát is leszólhassuk. Hogy a miénk még jobbak, ez távolról se jelenti, hogy azok rosszak lennének. Hogy a mit a

magyar katona a Doberdón, a német a Visz-tulánál, a török Gallipolín tudott, azt nem tudta az orosz Gorlice-nél, az angol Maubeugenél és a francia Soissons-nál, ez nem ellenségeink diadalmát jelenti, hanem a miénk diadalmát jelenti. A mit a miénk e háború folyamán produkáltak, az nem a mérték, hanem a megmérhetetlen és fantasztikus.

Az a siker, a melyet a háború váltakozó alakulása ideiglenesen a szerbeknek juttatott, csak a nem egészen fölületesség nélküli ítékezésben kívánkozik a legendák magasságába. A matematikai valóság az, hogy abban az időben ők tömegben is erősebbek lehettek, mint a milyenek velük szemben mi lehetünk, hogy a miénk nagyobb szerb hadsereg volt az, a mely Aranylovácznál győztes lett, miután egy nála kisebb seregünk heteken át egyik vereséget a másik után mérte rá és egyik állásból a másikba hajította. Ezt a matematikai igazságot az ellenség érdemének legjelölőbb értékelésénél se szabad elfelejteni, ha súlyos igazságtalanságba nem akarunk esni olyan érdemekkel és értékekkel szemben, a melyek még nagyobb okon követelhetik tőlünk a méltányosságot és az igazságot.

Egy nagy alap-elem minden esetre bő készségeben megvolt a szerbek ellenünk való harci készsége. A gyűlölet, a melyet egy népszerevlenné vált dinasztiajuk hozzánk való barátságos érzése keltett bennük és melyet a sorra került új dinasztia a maga népszerűsítése érdekében ápolott és fejlesztett. Az új szerb nemzedék gondolati és érzésvilágának már ez az ellenünk táplált gyűlölet adta a levegőjét és ábrándjait. Mi fogalmaztattunk meg számára az ősi ellenségnek, a mi annál könnyebben ment, mert egy ősi barátság, a szomszédság és a nem ritka együttműködés dacára éppen a magyar és a szerb néplelek erendő alkati különbözősége folytán valóban soha ki nem fejlődött. Olyan magyar történelmi dalok és balladák, a melyek a zsarnokot méreggel megítátó vagy hátulról ledőfő hősokeket énekelnek meg, sohasé teremték és sohasé teremhetnek. A mi képzeletünk másképpen festi és a mi gondolkodásunk, erkölcsünk másképpen állítja a történelmi valóság színterére nemzeti hőseinket, Ezek nem etetik meg méreggel se vendégeiket se vendéglátóikat és nem dőfik le hátulról, rejtett tőrrel a leggonoszabb zsarno-

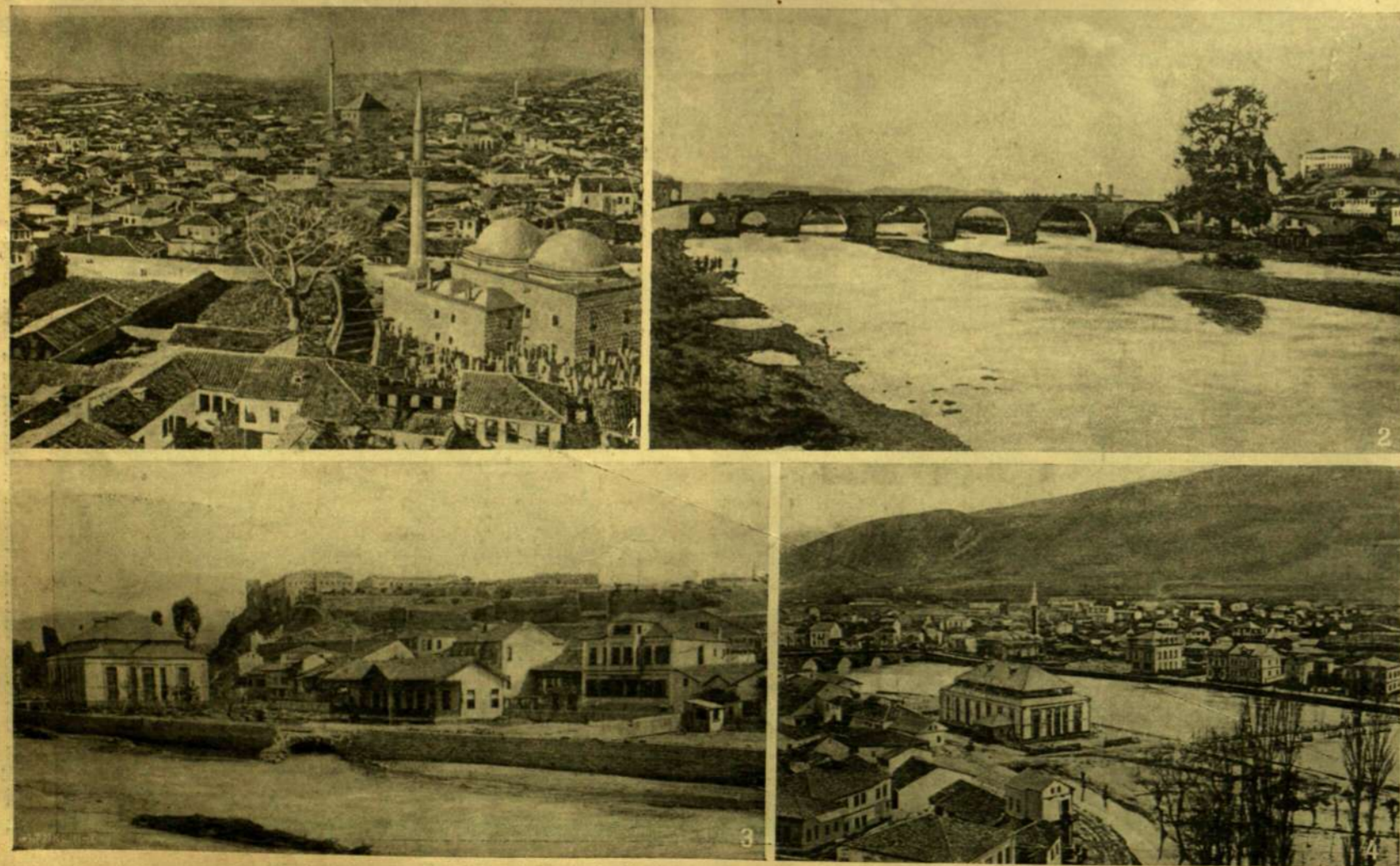
kot sem. A szerbek vérben és szenvedésben szintén gazdag története hemzseg az ilyen hősoktól és a gulicza száz dalt peng a magasztalásukra. És talán semmire oly kiegyenlítőtelten, mint a lelkek izlésének különbsége. Ez hihetetlen erővel konzerválja a fajok és népek egymástól való idegenségét, ha évezredekkel töltenek is a legszorosabb szomszédságban.

Ha egy maroknyi nép szilárd elszántsággal viaskodik a nálánál sokszorosan hatalmasabb ellenséggel, a maga tényében mindenesetre megkapó jelenség. De egyenesen provokálása a tévedésnek, ha valaki a tényt kiemeli a körülmények szövedékéből és ítéletének teljes anyaga gyanánt bánik vele. A tény maga mindig következik és a következik nem mindig a szándék egyenes vonalában jelenkezik. A gyöngye csak a legkritikább esetben mer annak dacára, hogy gyöngyebbnek tudja magát. Sokkal többször úgy, hogy a nagyobb erőt tudja maga mellett vagy maga mögött és a megvilágosodott tény csak annak a kiderülése, hogy a számítás hibás volt. Tévedett vagy megtévesztett, a mi a gyöngynek sűrű tragikum. A míg illuzióiban él: bátorságának erős lendületét ad a biztos meggyőződés, hogy el nem bukhatik, mert a hatalom, a mely védi nagyobb, mint a melyik ellen védekeznie kell. Küzdelmének a jutalmazó megpróbáltatás korszakának érzi, a mely neki a kisebbnek és végül mégis diadalmának, dicsőségének kárpót-lást érlel. Mikor pedig gyászos kiábrándulással látja, hogy rosszul számított, egy más elementum futi a lelkét. A jövőhetetlenség érzése: a kétségbeesés, a melyet nem ok nélkül neveznek — vaknak.

— A mi jövőnk, mondotta egy háromórás beszéde végén Pasics, Szerbia vezetés miniszterelnöke, az, hogy szépen haljunk meg.

Bettenetes szó egy politikus ajkán, a kinek hivatása legelemibb parancsa, hogy nemzeti életét biztosítsa és a ki semmiesetre sem azzal a programmal kapta a hatalmat, hogy ezzel a mottóval — ragaszkodjék hozzá, nem a maga, hanem a nemzete végső lehelletéig. Egy vezér odaadhatja az életét a nemzetének, de a maga halálába nem invitálhatja. Szépsége ennek a gesztusnak is van, de ez a szépség se tiszta és kristályos. Lendület, de nem emelkedett.

Szöllősi Zsigmond.

1. A város egyik részlete. — 2. A Vardar hidja. — 3. A régi citadella. — 4. A Vardar partja.

ÜSZKÜBI KÉPEK.

OBRENOVÁCZ.

— A noteszemből kiszakított levelek. —

1914. December 8.

Hosszú, hosszú utcába búvik az ezred az országútról. Obrenovác. Egymáshoz ragadt fehér, sárga, zöld, kék alacsony házak. Egy-egy emelet ugrik föl az utcában. Dél van, a nap süti a falakat. Egyforma dísztelen, piszkos, fáradt házak. Köves út, ezen járnak pihe-s Szerbiában. A ló feltartja a fejét, szívesen csatokol a kövezet sarában. A járdán katonák jönnek-mennek, a kapuk előtt katonák állnak, stájer porcellán-pipa a mellükön. Egy emeletes ház kapuja alól tábla mered előre: K. u. K. Kommando. A tetőről egy rúdból sűrű drótkötél indulnak rézsut a levegőbe. Ez volt az obrenováci posta. Egy sarkon befordul a társaság egy közbe. A kis közön túl megint ég és mező. Nini, vasút! Két fekete vonal fut, egy helyen nyitott teherkocsik állnak. Sárga ház, rá van pingálva: Obrenovác. A fekete betűk alatt halvány cyril-betűk látszanak. Raktárbódé, teli zsakkal. Az állomás előtt egyenruhába öltözött aggastyán sétál. Kapitány. Estig pihe. Négyezer ember boldogan lerogy a mezőre.

Sétáljunk Obrenovácra. Az udvarokban katonaszekerek. Német és szerb nyomtatvány a falon: a lakosság szolgáltsa be fegyvereit a Kommandóhoz. Egy kocsma nyitva van, benn hosszú asztal körül katonák, egy-egy nagy ököl csap le az asztalra, a piszkos kártyák hullanak. A sarokban szerb katona fekszik, az egyik lába a rongyokból kibúvik: lefagyott. A falon egy bibor, kövér, mosolygó Gambrius emeli sörös poharát, a melyről lefut a hab. A feje fölött durva reklámbetűk. Mellette ügyetlen színnyomaton Petár a két fiával. Egy rozdaszín szerb jön a járdán, magyarul köszön: Jonapot kivanom. Egy kis ablakból nők néznek ki rám, egy öreg asszony s három sapadt barna lány. Se nem szépek, se nem csunyak. Belülről varrógép hallik. Mit gondolnak ezek a homályos szobában összehúzódtók, a kik ki-kitekintenek az ablakon? Mit gondolnak a háborúról? És mikor nincs háború, mit gondolnak az életéről? Akkor is így jár a varrógép s néha az ablakhoz jönnek és kinéznek. Egy csapat szerb parasztot kísér egy pár baka. Befordulnak a posta kapuján. Egy szakasz huszár csattog végig az utcán. A patkók elhangzanak, mint egy kedves hosszú káromkodás. Szekerek jönnek, szekér, szekér, szekér, szalma a szekéren, sebesültek a szalmán. Négy-öt ül egy szekéren, némelyik szekéren kettő fekszik hanyatt. Egy szekéren egy állig letakart test, a fején tisztisapka. A fiatal szőke arcz az égbe néz.

— Mi baj?

— Golyók viszek a nyakamban.

A szekérek mennek, mennek, elmentek. A kocsisok lógó fejű szunyókáltak. Mintha golyosos tótok vonulnának a vásárra.

Egy bolt, az ajtaja zárva. A szűk, kis kirkat-ablakban téglarendben egymásra tett szappanok, poros csészék, gyöngyvirágos és betűs poharak, sárga gyerekbooskor. Az ablakon belátni a boltba. Kirángatott fiókok, a pulton is ül egy pár fiók, horpadt skatulyák, egy vég tarka vászon a pulton kibomolva s a pultról a padlóra folyik egy piros galand, mintha vére folyna a megsebzett kereskedelemnek.

Furesa, keleti hangulatú koldusbódék itt-ott az utcán, amilyenekkel teli van a Balkán. Alul kő, felül fa a bodé fala, egy nagy deszka táru belőle az utcára, két kötélkar tartja. A deszkán sülttök, malé, kenyér, füge, disznó-tepertő szokott lenni. Itt a bódék elhagyottak most, a deszkák irtések. Csak egynek maradt itt a gazdája, egy keménykalapos vén ember, a bódében ül és egy cső sülttengerit árul.

Egy borbélyműhely. Az ajtó fölött tábla, a táblán név, kibetűzöm unalmamban a cyril írást: Kosta Pristinovic. Az ajtó zárva van. Kétfelől a falon a két borbélyideál képe, egyik egy fekete kabátos, szakállas, bodor hajú úr, a másik egy Vilmos császár-választékú szőke ifjú, kis bajusza van. Világoskék kabátja van, virágos mellénye mély kivágással, magas duplagallérjában rozdszín csokor, a csokorban nyak-kendőtű, nagy piros csillag, bizonyára rubint. Szórakozott tekintetem elmulat e hitvány és naiv pingáláson, nézek az ünneplés balkáni fiatalember híg kék szemébe, melyben valami élettelen ábránd panaszodik, valami idegen, árva külvárosi kék és bánat s mintha gitárhang pendülne e kék és merev és ostoba szemek mögött mélyen valahonnét, talán a divattalan, izléstelen pingált mellény alul, a láthatatlan szívűből. Most veszem észre: virágot is mázoltak a gomblyukába. Egy udvarban hátul a sárban lesüllyedve egy rettenetes kövér fehér disznó rőfög. Ez lehet a szerb disznók közt a Pasics.

Az utca közepén két train-tiszt áll és tanakodik. Kenyérről, lisztről, szalonnáról, borról, birkáról van szó. Bőr kabátjukban, breechesükben, bottal a kezükben úgy festenek mint két bérlő vagy ispán, a kik bejöttek a pusztáról és a piacon találkoztak. Csak hogy katonasapka van a fejükön.

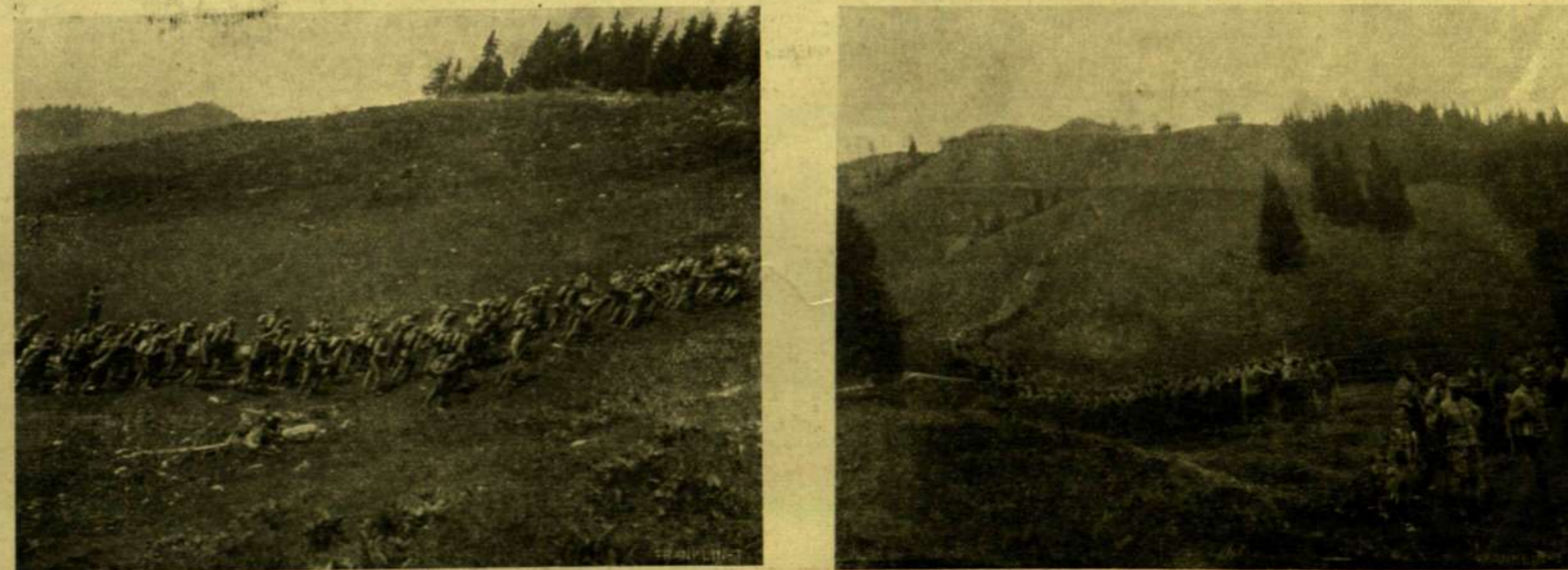
Egy udvaron távirászkók főznek. Bemegyek venni tőlük feketekakót a kulacsomba. Morvák. Egy nagy kövér veresszakállú ember fölkel a földről, beszalad a házba, poharat hoz, székét ad, forró feketét önt a pohárba, egy bádóg-pikszisből öt koczkacukrot tesz bele, megiszom. Azután telítöli a kulacsom. Azután egy legénynyel kisüvezkoltatja a csizmám. Azután egy fél kenyeret hoz. Azután egy almát kerit. Azután mozdótálat hoz, vizet, szappant, megmosom a kezem. Fizetni akarok ennek a

tündérnek, nem veszi el a pénzt, nem és nem. Csak egy pár cigarettet fogad el. Elmeséli, hogy ő neki egy kis fogadója van Brünn mellett és hogy ő már egy félszázadja nem szolgált ki egy vendéget sem és olyan boldog, hogy most kiszolgálhatott valakit. Elbűsüszom, megyek. Utánam lohol, a kapu alatt utólr, kefe van a kezében, megfog, lekefél rólam a sarat. Azzal az öntudattal kell tovább mennem, hogy valami nagyon jót tettem.

A tábor a mezőn hever az alkonyat alatt. A táboron túl a homályból sűrű báránybégetés hallik. Bárányokat vágnak. A fekete, zömök mozgókonyhák szája piroslik. Tüzek melegszenek a földön. Az ég Obrenovác fölött is fonségesen művészi. Messzi a hegyek hátán hó. A mezőn messze egy sor sötét, vékony fa nyulik fel. A fák nem nőnek az égig, de azért jó magasra nőnek. Minden vidék szép. Sipolás, kongás, gőzkehelés: az ütközetvontat vagonjait tologatják, kapcsolják. A mozdony ide-húzza az állomás elé a hosszú vonatot. Csupa nyitott felkocsi, olyan, a milyeneken fát, kőszent szoktak szállítani. A homályosságban lassú sötét vándorok közelítenek az állomás felé arról a lenyugvó nap felől, lehajtott fejű egyforma alakok, fegyvertelen katonák. Fehér foltok tűnnek elő rajtuk és szaporodnak és nagyobbodnak. A kőtések. A lassú, néma sorban, a mely nőtton-nő és közelébb-közlelebb húzódik felénk, hordágyat czipelő két-két embert is látni, ezek olyanok, mintha összenőttek volna valami primitív járművé, a két ember meg a hordágy. Most látni, hogy szerb foglyok, a kik a hordágyakat czipelik. A hordágyak után megint gyalog sebesültek, hosszú, hosszú békés, meregő néma sor. Hozzák a kezüket a mellükön. Messze, hátul, fenn úznak előre hordágyak a fejek fölött, közelednek, közelednek. Egy katona ráborul a menetben egy másikra, öleli és a fejét a nyakába hajtja a másiknak, mint a részeg a cimborájának.

Elered az eső. Az ütközetvontat megrakták emberekkel. Minden vagonon végig sűrűn ülnek a fejek s a puskaesővek egymás mellett ágaskodnak feketén a sötétedésben. Zaj van. Mintha mindenki morogna. A vasutasok kiabálása jön-megy. A doktor folyton elkiáltja a nevem messziről, hogy tudjam, merre van. A katonák várnak a vagonokon, az eső konyha felé megyek, a jövő-menő katonák közel hajolnak egymás arczába. A sátrakat felhúzzák. Az emberek a fejükre húzzák a pokróczokat, járkálnak. Távol egy lassú alföldi nótát dalolnak. Sipolás. Az első zászlóalj indul. Múltan a vagonok a sötétben, múltan a mozdulatlan fejek rajtuk. A szalmatüzek a földön szeresznek, sirnak, küzködnek, alacsonyodnak, és végre kialszanak, mint a remények az ember szívében, egyik a másik után.

Sépf Ernő.

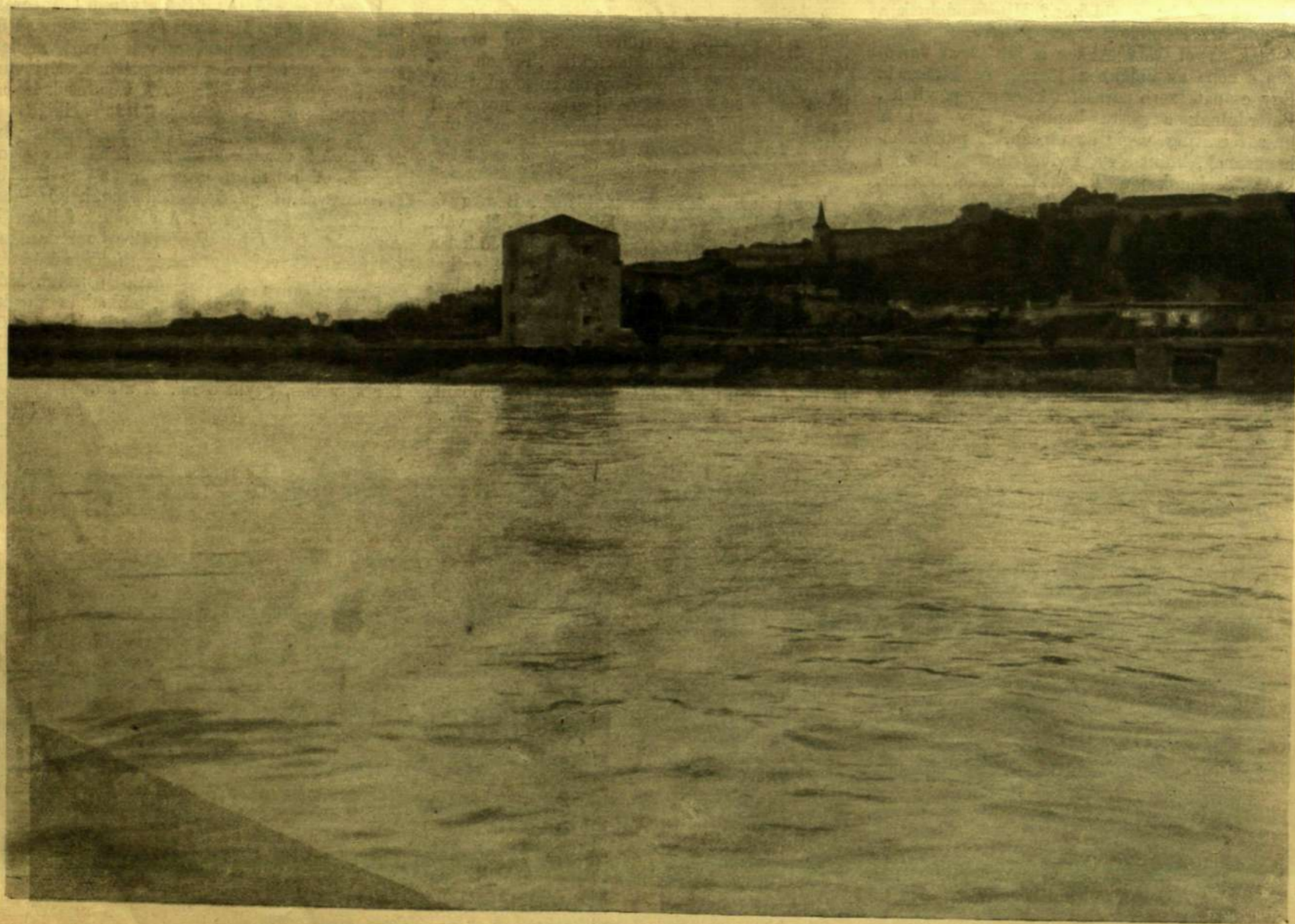

EGY HONVÉDCSAPAT FÖLYONULÁSA.

AZ OLASZ HARCZTÉREKRŐL. Titók Sándor félfotója. ELJE NA REPER

ZIMONYI RÉSZLET AZ ÁRPÁD-EMLEKKEL BELRÁD FELŐL NÉZVE.

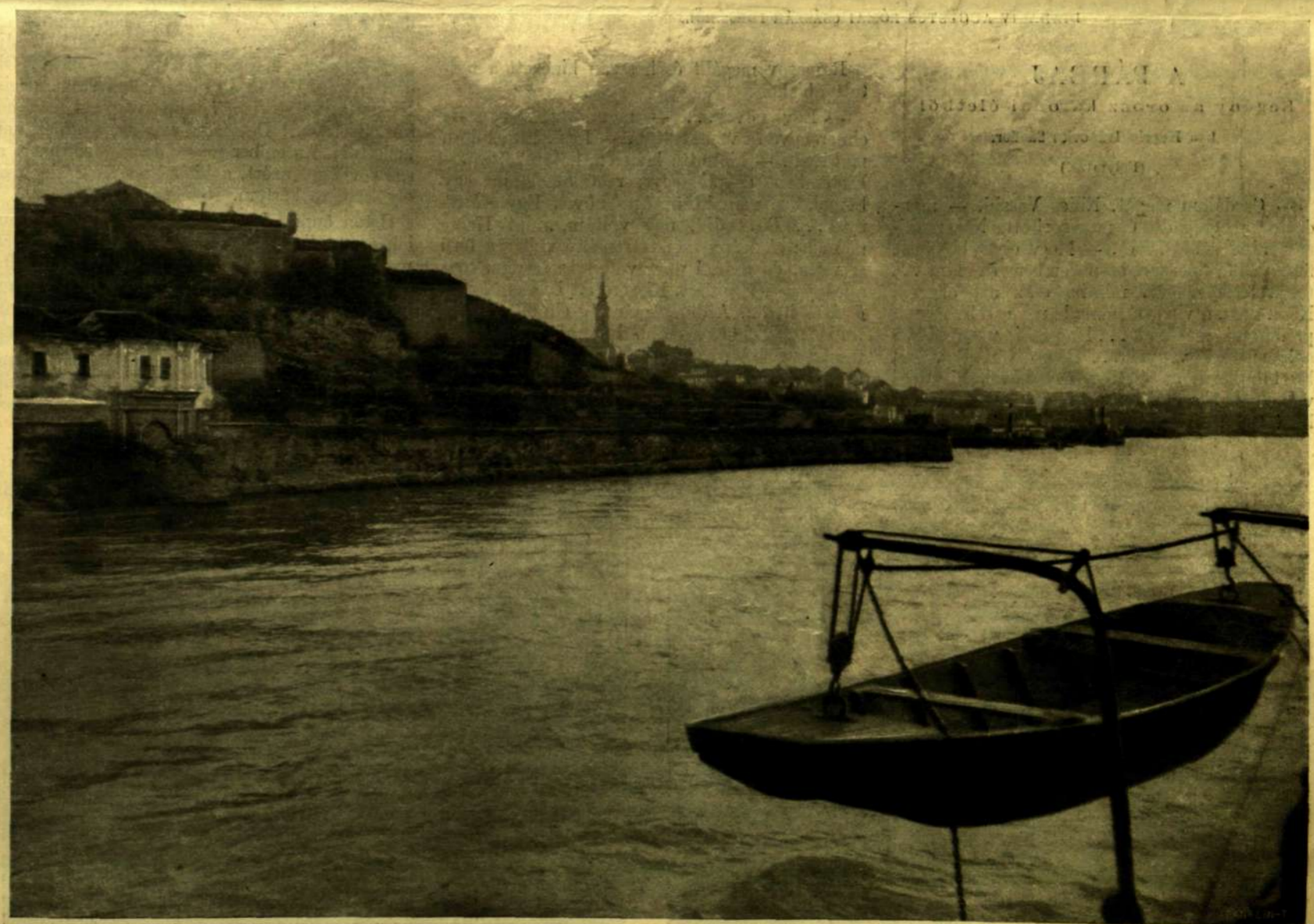

A KALIMEGDÁN ÉSZAKKELETI RÉSE ÉS A NYE-BOJSZE TORONY.

KÉPEK AZ ELFOGLALT BELGRÁDBÓL. — Jely Gyula, a harestérré kiküldött munkatársunk főtételei.

A FELROBBANTOTT VASÚTI HÍD A SZÁVÁN A BELGRÁDI OLDALRÓL NÉZVE.

A KALIMEGDÁN ÉS BELGRÁD EGY RÉSZLETE.

KÉPEK AZ ELFOGLALT BELGRÁDBÓL. — Jely Gyula, a harestérré kiküldött munkatársunk főtételei.

DIADALIV AUGUSTUS RÓMAI CSÁZÁR IDEJÉBŐL.

A PÁRBAJ.

Regény az orosz katonai életből.

Írta Kuprin Ivánovics Sándor.

(Folytatás.)

— Csodálom magát, Nilics Vaszili, — mondta s megragadta és megszorította Nazanszkinak mind a két kezét. — Maga oly tehetséges, finomlelkű, nagyszabású ember és lám... tönkretesz magát, mintha csak azt akarná. Nem, nem, a világért sem akarok ostoba morált prédikálni magának... Magam is ugyanabban a helyzetben vagyok... De mi történt volna, ha találkozik az életben egy nővel, ki tudta volna megbeszélni önt és méltó lett volna önöz! Oly sokat gondolkozom erről!...

Romasov megállt és hosszan kinézett a nyitott ablakon.

— Egy nővel... — mondotta Nazanszki elmerengve és vontatottan. — Igen. Elmondom magának, — kiállt a hirtelen, határozottan. — Életemben egyetlenegyszer találkoztam egy bámulatos, nem közönséges nővel. Egy leánnyal... De tudja, úgy voltam, mint Heime mondja: «A leány szeretetreméltó volt s a férfi szerette, de a férfi nem volt szeretetreméltó s a leány nem szerette». Kiszertett belőlem és... ő sines itt... A dolog már rég elmúlt. Hiszen tudja rólam, hogy előbb három évig szolgáltam, aztán négy évig a tartalékban voltam, azután pedig három évvel ezelőtt, visszatértem az ezredhez. Regény nem volt köztünk. Tíz, tizenöt találkozás, öt, vagy hat meghitt be-

A HAGIA SOPHIA MECSET.

A KIKÖTŐ.

KÉPEK SZALONIKIBÓL

szelgetés volt az egész. De gondolkodott-e valaha a mult változhatatlan, igéző hatalmáról? Az én egész gazdagságom éppen ezekben az árthatlan kicsiségekben van. Még most is szeretem! Várjon, Romasov... Maga megérdemli. Felolvasom magának az egyetlen levelét — az elsőt és utolsót, melyet egyáltalán írt nekem.

Leguggolt az útiládája mellé és minden sietés nélkül keresgélgni kezdett a benne levő írások közt. Aközben tovább beszélt:

— Talán sohasem szeretett mást, mint saját magát. A becsüvés örvénye, gonosz, büszke hatalom lakozik benne. És egyszermind oly jó, nőies és végtelenül kedves. Mintha két lény volna benne: az egyik száraz, önző értelemmel — a másik gyöngéd, szenvedélyes szívvel. Itt olvassa, Romasov. A többi fölösleges. — Nazanszki eltakarta néhány sort a levél elején. — Innen. Olvassa.

Úgy rémlett, mintha valami merőben szokatlan érzés támadt volna fel Romasovban; az egész szoba imbolygott előtte. A levél azzal a határozott, kifejezésteljes, finom vonásokkal volt írva, mely csak Petrovna Alekszandra kezétől származhatott, oly sajtószertű, szabálytalan és művészi volt az az írás. Romasov, ki gyakran kapott tőle ebédre vagy egy játszma visztra szóló meghívót, ezer közt is megismerte volna ezt az írást.

«... keserű és nehéz kimondani», olvasta Nazanszki keze alatt. «De ön maga követett el mindent, hogy ismeretségünk oly szomorú véget érjen. Semmit az életben nem szégyenlek úgy, mint a hazugságot, mely mindig gyávaságból és gyöngeségből ered s azért nem fogom hazugsággal tartani. Szerettem magát és szeretem még most is s tudom, hogy nem egyhamar és nem egykönnyen szabadulok ettől az érzelmtől. De végre mégis leküzdöm majd. Mi történtek a másképp eslekedném? Volna bennem erő és önfeláldozás arra, hogy vezetője, ápolója és irgalmas nővére legyek az önállótlan, züllött, erkölcsileg súlygyed embernek, de gyűlölöm a részvét és a mindig lealacsonyító gyöngeség érzelmét, mely mindent megbocsát és nem akarom, hogy ön keltse azt életre bennem. Nem akarom, hogy a részvét könyörödményeiből, kutyához illő megújásodásból éljen. De más ember önből, minden értelm és szép lelke ellenére, nem lehet. Mondja meg őszintén, becsületszavára, nem lehet? Oh, drága Nilics Vaszili, ha mégis lehetne! Ha mégis! Hiszen egész szívem, minden vágyam magához húz. Szeretem! De maga volt az, a kinek nem kellett. Az ember más oldalra fordíthatja az egész világot azért, a kinek szeret, én pedig csak oly kevésre kértem. Nem teheti?

«Isten önnel. Lélekben megcsókolom a homlokát... Mint a holt emberét, mert maga számomra meghalt. Azt ajánlom, hogy semmisítse meg ezt a levelet. Nem, mintha félnék valamitől, hanem mert önmaguk és a levél a szomorúság és a gyöttrő emlékek örökös forrása lesz. Ismétlem még egyszer...»

— A többi nem érdekli, — mondotta Nazanszki és kivette a levelet Romasov kezéből. — Ez a levél az egyetlen, melyet hozzám írt.

MAKRAY LÁSZLÓ, A MOST ELHUNYT DALKÖLTŐ.

— Mi történt aztán? — kérdezte Romasov s nehezen ejtette ki a szót.

— Aztán? Aztán nem láttuk többé egymást. Ő... elköltözött valahova és, azt hiszem, férjhez ment... egy mérnökhöz. De az mellékes.

— És soha sem volt Petrovna Alekszandránál?

Romasov egészen suttogva mondotta e szavakat, de mindkét tiszt reszketett a szavak következtében és sokáig nem vehette le egymásról szemét. E néhány pillanat alatt mintegy leomlott kettőjük között az emberi fortély, képmutatás és áthatolhatatlanság minden korlátja és szabadon olvastak egymás lelkében. Egyszerre megértettek száz dolgot, melyeket eddig magukban rejtettek s egész mai beszélgetésük egyszerre különös, mély, szinte tragikus jelentőséget öltött.

— Hogyan? Ön is? — találta meg végre Nazanszki halkan a szót s a szemében bamba félelem látszott. De aztán mindjárt magához tért és görcsös mosolyal kiáltotta: — Fúj, kicsoda félreértés! Egészen eltértünk a tárgytól. Azt a levelet, a melyet mutattam, száz év előtt írták, az az asszony pedig most valahol messze, talán valahol a Kaukázusban lakik... Tehát, hol is hagytuk abban?

— Haza kell mennem, Nilics Vaszili. Későn van, — mondotta Romasov és felállt.

Nazanszki nem tartóztatta. Nem váltak el hidegen vagy szárazon, hanem csak úgy, mintha szégyelték volna magukat egymás előtt. Romasov most még inkább meg volt győződve, hogy e levelet Surocska írta. Hazamében folytón erről a levélről gondolkodott s maga sem érthette meg, miú érzelmeiket keltett az benne. Volt azokban féltékeny irigység Nazanszkiival szemben — féltékenység a mult, aztán valami diadalmaskodó, gonosz részvét Nikolajev iránt, egyszermind pedig új reményesség és — bizonytalan, ködszerű, de édes és csábító. Mintha az a levél neki is egy titokszertű, látáthatatlan fonalat adna a kezébe, mely a jövőbe vezérli.

A szél elült.

Az éjszaka mély csönddel volt teli és sötétsége bársonyosnak és melegnek látszott. De az álomtalan levegőben, a láthatatlan fák nyugalmában, a föld illatában titokzatos, te-remítő élet érzett. Romasov csak ment, ment, nem látva az utat s mindig úgy rémlett neki, mintha valami hatalmas, fenséges, nyájas fuvalom érné hév lehelettel arcát. És lelkében féltékeny szomorúság kelt gyermekkorának egykor oly derült és visszajöhöten tavaszán s csendes, nem rosszfélé irigység tiszta, szelid multján...

Hazaérve újabb levelet talált Peterson Alekszandrovna Raizától. Együgyű, fellengző stílusban írt valami alattomos csalásról, írt arról, hogy megért mindent és írt minden szörnyűséggől annak a boszúnak, melyre egy sebzett nő szív képes.

«Tudom, hogy mit kell most tennem» állt a levélben. «Ha nem halok meg sorvadásban az

ön alávaló bánásmódja miatt, eliheti, hogy kegyetlenül megfizetek önnek. Azt hiszi talán, hogy senki sem tudja, hogy hol tőlti az estét? Esztelen, vak ember! A falaknak is van füle. Tudok minden lépéséről. De minden szépségével és mézes-mázos beszédével sem ér ön czélt, ha csak azt nem, hogy N. kikergeti a házából, mint egy kutyát. Nem tartozom azok közé az asszonyok közé, a kik megbocsátják a sértést.

A Kaukázusban születtem.
Jól forog a tör a kezemben!!

Azelőtt a maga, most senki Raizája.

U. i. Jöjjön el szombaton okvetlenül a reunióra. Meg kell értenünk egymást. Fenntartom magának a harmadik négyest, de az most már nem jelent semmit! P. R.

Ostobaság, alantasság, a vidéki élet minden posványja és gonosz embermegszólása áradt Romasov felé e rossz helyesírással írt, izetlen levélből. S ő maga úgy tűnt fel önmaga előtt, miúha tetőtől-talpig letörölhetetlen szenny borítaná, mely a nemszeretett nővel majdnem fél-évig tartó viszonya következtében tapadt rá. A nap eseményeitől szétmorzsolva és lesujtva, lefeküdt ágyába s félig alva már, azokkal a szavakkal gondolt magára, melyeket Nazanszkitől hallott az este:

«Gondolatai szürkék voltak, mint a hadipótló.

Hamar elaludt és nehéz álomba merült. S mint az utóbbi időben szomorú események után mindig, álomban kis gyermekként látta magát. És nem volt többé szenny, bánat, egyhangú élet, testében bátor elszántság lakott, lelke derült és tiszta volt s öntudatlan örömben élt. S az egész világ derűs és tiszta volt, és benne abban a szép fényben ragyogtak Moszkva kedves ismert utcái, melyet az ember csak ál-
mában láthat. De valahol, az újjongó világ legszélső határán, messze a szemhatár mögött, sötét, rosszindulatú folt maradt vissza: Ott volt a szürke, szomorú kisváros a nehéz, unalmas katonai szolgálattal, legénységi iskolával, kaszinóbéli tivornyáival, az alkalmatlan, kellemetlen szerelmi viszonyokkal, a szomorúság-
gal és a magánnyal. Az egész élet örömtől zengett és ragyogott, de az a sötét, ellenséges

GABÁNYI ÁRPÁD, A NEMZETI SZÍNHÁZ MOST ELHUNYT MŰVÉSZE.

folt fekete kísértéként leselkedett titkon Romasovra és várt, míg reá kerül a sor. És magányában a kis Romasov — a tiszta, a gond nélkül való, az árthatlan — forró könyhullatással siratta nálánál idősebb képmását, ki mintegy szétoszlott és eltűnt a gonosz sötétségben.

Az éj közepén felébredt s észrevette, hogy vánkosa könyvtől nedves. Nem tartóztathatta vissza magát azonnal s könnyre még sokáig patakzott végig arcán meleg, nedves, gyors áradatban.

Egynéhány becsüvés stréber kivételével a szolgálatot valamennyi tiszt reakényszerített, kellemetlen, bosszantó robotnak tekintette, mely súlyos teherként nehezedik reá s a melyet nem szeret. A fiatalabb tisztek iskolágyerek módja szerint későn mentek szolgálatba és feltűnés nélkül elpárologtak, mikor tudták, hogy nem csípik rajta őket. A századparancsnokok, job-bára népes családú emberek, kiknek otthoni viszonyaik fertőjében, túlon túl elég gondot adtak hűvesöknek regényei, a szörnyű szegénység s a módjokon felül való élet, valamint a túl-
ágos kiadások és a nagy váltók terhe alatt nyögtek. Adósságot adósságra halmoztak, kölcsönt kértek az egyik helyen, hogy fizethessenek a másikon; sokan odáig jutottak, még pedig legtöbb esetben a feleségük biztatására, hogy penny vettek el az ezredpénztárból, vagy abból az összegből, mely a katonának járt önként végzett munkájukért; mások hónapokig sőt éveig tartották vissza a katonák penzesleveleit, a melyeket szabály szerint át kellett volna adniuk a címzettnek. Egyesek csak a kártya után éltek; voltak, a kik hamisan játszottak — tudta is róluk mindenki, de szemet hunytak felette. Azonkívül pedig valamennyien túlagoson ittak: a kaszinóban ép úgy, mint kölcsönös látogatás-
saik alkalmával; mások, mint Szliva is egymagukban ittak.

Ilyképen a tisztek nem is foglalkozhattak komolyan szolgálati kötelességeikkel. A század egész belső gépezetét többnyire az őrmester tartotta mozgásban; ő látott el minden írásbeli teendőt s a századparancsnokot észrevétlenül, de erősen ő tartotta gyakorlott, izmos kezében. Szolgálatba a század tisztjei ép oly kelletlenül mentek, mint alantassai. A zászlóaljparancsnokok főképpen tél idején jóformán semmit sem tettek.

De a nagy szemlék előtt az elsőtől az utolsóig mindenki ugyancsak megerőltette magát s kölcsönösen zaklatta egymást. Olyankor nem volt többé pihenés; számföldi szolgálati órákkal és megfeszített s persze oktalan energiával akarták behozni az időt, a mit elveszettek. A katonák erejével nem vetettek számot; az embereket tökéletesen kiszípolozták. A századparancsnokok kínozták és lehurrogták a fiatalabb tiszteket, a kik a maguk részéről istentelenül és ordinár módon káromkodtak; az altiszteket, a kik egészen belerokkoltak a kiabálásba, kelletlenül verték a legénységet. Egyéb-ként nemesak az altisztek vétkeztek ebben a tekintetben. Az ily napok kész gyötrelme volt

SZAMOVSZKY ÖDÖN SZOBRAŠZMŰVÉS MOST FELAVATOTT SIREMLÉKE A KEREPESI-UTI TEMÉTBEN.

SÁL.

ZSÁKSZERŰ HÓSAPKA.

RÖGTÖNZÖTT HÓSAPKA.

mindenkinek s a vasárnapi üdülésről, no meg néhány órai alvásról úgy álmodott az egész ezred a parancsnoktól le az utolsó borostás, piszkos legényig, mint valami paradicsomi jótéteményről.

Ezen a tavaszon fokozott hévvel készültek a májusi díszszemlére. Megbízható forrásból köztudomásra jutott, hogy a szemlét a hadtestparancsnok tartja meg. Ez a tábornok igen nagy igényeket támasztott a legénységgel és a tisztekkel szemben s a karlista háborúról és az 1870-iki német-francia hadjáratról szóló munkái révén nagy tekintélynek örvendett. Még nagyobb hírnévre tett szert Szuvorov velős stílusában írt napiraparsaival. Az olyan alantasaival, kik hibát követtek el, ezzel a velős, nyers szarkazmussal végzett, melytől a tisztek jobban féltek, mint a fegyelmi büntetésektől. Ez volt az oka, hogy az egyes századoknál immár teljes két hete sürgő, lázas tevékenység folyt s a vasárnapokat türelmetlenül várták úgy a fáradt tisztek, mint az elesigázott, megbutult katonák. (Folytatása következik.)

MELEG RUHÁT A KATONÁKNAK.

A katonák téli felszerelési a hadvezetőség előirásai szerint. Bárki készíthet ilyeneket a Hadségügyő hivatalhoz.

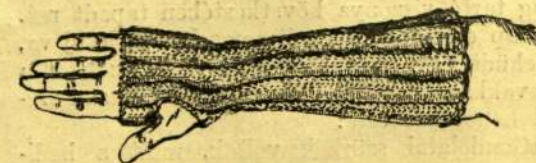
Ermelegítő. Husz cm. hosszúra készítenőd, de lehet több is, pl. 30 cm. 20 cm. hosszúhoz négy dkgrm gyapjúfonál szükséges. A kötést négy tűn 68-72 szemre kell kezdeni, mintázva két sima és két fordított szemmel; az első sor lehetőleg dupla szállal kezdődjék.

Térdmelegítő. Hossza 45 cm. 100-108 szemmel kell kezdeni, négy tűn, az alsó sort dupla szállal. Körben kell kötni két sima és két fordított szemmel 15 cm. hosszúságban, innen 7-5 cm. hosszúságban tágabban kell kötni s a közepén vastagabb tűt használni, hogy a térd-rész kiszélesedjék. A középtől kezdve 7-5 cm. hosszúságban ismét lassanként szorosabban kell kötni. Befejezésül 15 cm. hosszúságban ismét mintázott kötés következik.

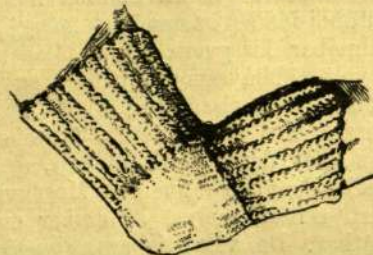
Sál. Csak nagyon finom gyapjúfonálból érdemes kötni. Négy fonálszalon vagy vastag tűn 120 szemre kell kezdeni és simán kötni, mint a harisnyát. 75 cm. hosszúság után az utolsó sorban minden második szemet le kell engedni a tűről s a kötést jól meghúzni, mire a leengedett szemek felbomlanak, s a le nem engedett szemek pedig megtágnak. A tűkön maradt 60 szemet le kell láncozni. Lehet a sált 20-25 cm. széles puha selyem vagy nyerselyemből, 15-20 cm. széles puha vékony gyapjúkendőből vagy női gyapjúruha szövétből is szabni, (esetleg toldva is), mely esetben 150 cm. hosszú legyen. A selyem azért jobb, mert férgmentes. A szín lehetőleg csukaszürke vagy földesbarna legyen.

Zsákszerű hósapka. Csak nagyon rugalmas, puha és vékony trikószövetből, 45 cm. hosszú és tágtíva 60 cm. kerületű; mindkét végén nyitott zsakot képez.

Rögtönzött hósapka. Bármely nagyon vékony puha szövétből (flanell, női gyapjuszövet stb). 75 cm. széles és ugyanannyi hosszú négyzetalakban szabjuk ki, egy arasznyit belőle lefelé

ERMELEGÍTŐ.

TERDMELEGÍTŐ.

visszahajtnunk, a két felső csücsköt a szövét darab közepé felé behajjtjuk s a szövét darab alsó szélét a csúcs irányában felgöngyöltjük. A szövétkeket — ez a többi ábrákra is vonatkozik — úgy tehetjük vízmentessé, hogy ecetsavas tinföld (aluminium) oldatban áztatjuk, utána szappanozzuk és benziben oldott parafinnal bekentjük vagy viaszozzuk.

A HÁBORÚ NAPJAL.

Október 21. Czartorijiszkától nyugatra és délnyugatra heves harc volt. Kulikoviczétől délkeletre erős orosz támadásokat utasítottunk vissza. A Styr melletti harcokban tegnap 1800 orosz elfogtunk. Lipót bajor herceg német hadserege Baranovicztól délkeletre ellentámadással orosz támadásokat utasított vissza. Hindenburg hadserege Mitautól északra, Borkovicztól Berzmundeig elérte a Duna partját, 1725 orosz elfogott. A nyugati harczeretén nem volt lényeges esemény. Az olasz harczeretén az egész harcvonalon nagy harcok folytak. Tirolban az olaszok számos erős támadása omlott össze hadállásaink. A vilgeruthi fensíkon tegnapelőtt éjjel hat, napközben három, ma éjjel újra egy nagy támadást vertünk vissza, ugyan-csak a Dolomitokban a Col di Lanán, a Monte Siefen és a Schluderbachtól délre levő határvidéknél. A Carni-nyergén, a Volayi-tól nyugatra is visszavertünk egy támadást. A tengeremelléken legnagyobb heveségű tüzéségi harc volt. Ellenséges közeledési kísérleteket megfúrtunk. A délkeleti harczeretén csapataink bevonultak Sabácza, a Macsvát megtisztítottuk az ellenségtől. Kövess tábornok hadserege szorosan csatlakozva a Morava mindkét partján előnyomuló haderőhöz, egyre mélyebben nyomul be Szerbiába. Ugyane hadsereg osztrák-magyar nyugati csoportja a Kolubara magaslatán a Turija torkolata körüli területig nyomult elő, a keleti csoport pedig Groczkától délre harcolva kelt át a Rajla völgyén. A bolgárok Zajecsar és Knyazevác között a Timok völgyébe nyomultak. Tiroltól délkeletre a fővédművekhez ágyútűz-távolgárra közeledtek. Egyik hadseregük előcsapatát harccsal kiserőszakolták a kilépést a kumanovói medencébe és a Vardar völgyébe.

Október 22. Novo-Alexiniecnél az orosz támadások előtt arcvonalunkat öt kilométernyi szélességben ezer lépésnyire hátrább vontuk. Az új hadállás elleni támadások, valamint a Zalocsetől délre való előretörések útegeink keresztútjában omlottak össze. A Styr melletti harcok is foko-

zódnak. Czartorijisk mellett az oroszok nagy haderővel éket akartak verni csapataink és a nemetek közé. Ellentámadásunkkal Okonszknál három oldalról fogtuk őket körül s visszavetettük. Az oroszok törekvése, hogy szorongatott csapataink segítségnek, megfúrtunk. Herberstein gróf tábornok Kolkitól délre küzdő csapatai lövészárkukból kirohantak a támadók ellen, elűzték őket. A Kormin és a Styr menti harcokban október 18 óta 3600 orosz fogtunk el. Litvánianban küzdő csapataink is több támadást vertek vissza. Lipót bajor herceg hadserege Baranovicznél, Hindenburg hadserege Sadevenél visszaverte az oroszok széles arcvonalu támadását. A nyugati harczeretén nincs különösebb esemény. Az olasz harczeretén, mint vártuk, megindult az ellenség főeregének támadása tengeremelléki harcvonalon ellen. Öt hónap óta ez már a harmadik. A Krnen, a tolméini hídfőnél, különösen a doberdói fensík szélén elkekeredett harc folyik. A Krn-támpont a Mrzi Vrh és védelmi vonalunk déli része ellen a Monte San Michelen, a fensík délnyugati harcvonalán mindenütt rendkívül súlyos veszteségek mellett hiúsultak meg a támadások. A hol az olaszoknak sikerült betörni állásainkba, mindenütt kiverették. A harc a doberdói fensíkon éjjel is változatlan heveséggel folyt. Minden támadás megfúrtunk. A délkeleti harczeretén támadások mindenütt előrehalad. Kövess tábornok hadserege a Kosmaj-hadállás ellen előnyomulva rohammal vették be Rajjától délre a Szlatina-magaslatot. Galwitz tábornok német hadserege Zelevácig, Szavanovácig és Trnovczáig valamint a Ranovácztól északra fekvő területig nyomult előre. A bolgárok Knyazevácztól északra nyomulnak előre. Vranja, Kumanovo és Velez a Vardar-völgyben birtokukban vannak.

Október 23. Novoalexiniecnél nincs nevezetesebb esemény. A Styr melletti harcok lefolyása kedvező. Kukli faut Czartorijiszkától nyugatra rohammal bevettük. Lipót bajor herceg hadserege a Vigonovszkoje-től délre az Ogniszi csatorna mellett állásai ellen intézett támadásokat Linsingen hadseregejével együtt visszautasította. Hindenburg hadseregejével ellen Kurland északi csúcsán orosz hajók gyöngye erőket szállítottak partra. Szuevétől délre jelentékeny orosz támadásokat utasítottak vissza. A nyugati harczeretén nincs különösebb újság. Az olasz harczeretén az olaszok újra kezdték rendkívül heves támadásaikat csaknem az egész tengeremelléki harcvonalon. A tegnap említett helyeken számos újabb támadás omlott össze véresen, derék csapataink az összes állásokat megtartották. Plava környékén Zagoránál a harmadik rohammal árkaikba hatolt olaszokat haladéktalanul kivetették. A görzi hídfőben mind hevesebbé váló erős tüzéségi tűz. A doberdói fensíkon a Monte San Michele, mely ellen az ellenség ismételt rohamokat intézett, változatlan birtokunkban van. Az olasz gyalogság számos előretörése csaknem mind azzal végződött, hogy az olaszok rendetlenül futottak vissza állásaikba. Karintában és Tirolban változatlan heveségű az ellenség tűzélése, a Col di Lana és a Schluderbachtól délre levő határvidéki támadások megfúrtunk, hasonlóképpen a vilgeruthi védőművek elleni támadások is. A délkeleti harczeretén Kövess tábornok hadserege benyomult a Belgrádból Aranyelovácza vezető uton várszerűleg kiépített Kosmaj-hadállásába. A Morava völgyében a nemetek visszavetették a szerbeket a Jaszenieca alsó folyásától északra levő magaslatokról Orsovánál osztrák-magyar és német csapatokból összeállított csoport elfoglalta a Duna déli partján levő magaslati állást és Tekiánál az Erzsébet-erődöt. A szerbek harcvonalára számos ponton megingott s szét van ugratva, mindenütt dél felé vonultak

vissza, a szövetségeseik áldozása közben. Visegrádnál csapataink elűzték a szerbeket a Drínától délkeletre fekvő magaslatokról. A bolgárok elfoglalták Negotint és Roglijevát, Knyazevácztól délre és délkeletre támadásuk előrehalad, Pirottól délnyugatra véresen visszaverték a szerbek előretöréseit.

Október 24. Novo-Alexiniecnél visszazsereztük a Lopusnotól délkeletre fekvő magaslatokat. Czartorijisknál támadásaink haladnak. Linsingen hadserege a Vigonovszkoje-től délre ismételt támadásokat vert vissza. Czartorijiszkától nyugatra Komarownál ellenséges állásokat foglalt el. Hindenburg hadserege a Domesneenél partraszállt orosz erőket visszazsereztük a hajóikra. Dünaburgtól északnyugatra kivetették az oroszokat schlossbergi állásaikból és rohammal elfoglalták Illuxtól, körülbelül 3000 orosz elfogtak. A nyugati harczeretén Souchez-nél ellenséges előretöréseket vetettek vissza. Az olasz harczeretén még folyik az Isonzo-menti nagy csata. A példátlan elkekeredéssel folytatott gyalogsági harcok a görzi hídfőre is átterjedtek. Az olaszok rohama rémítő veszteségeik közt omlottak össze mindenütt bátor gyalogságunk szívós védekezésén, a melyet lövegeink hatalmas tüze remekül támogatott. Az olaszok főtámadását a tirol harcvonalon nagy haderővel intézett előretörések kísérték. A Vilgeruth és Lafrana fensíkok heves tüzéségi tűz alatt állnak. A Dolomit-harcvonalon véresen vertünk vissza a Bambergerhaus, a Col di Lana és a Tre Sassi elleni egy-egy, Ruffedo elleni két előretörést és négy a Sief községtől északra és a Popena völgyében intézett támadást. A karintiai harcvonalon csak tüzéségi harcok és kisebb csatározás volt. A fitchi medencében és a Krn-szakaszon eredménytelen előretörések és támadások. A Mrzi Vrh-nél a tolméini hídfőig az olaszok még mindig kétségbeesett erőfeszítéssel intéznek támadásokat, különösen a Santa Lucziától északra egy kis helyen alpink behatoltak a harcvonal egy kis szakaszába, de az 53 és 86. gyalogrezdek hamarosan kiverették őket. A tolméini és görzi hídfő elleni Isonzovonalon sem tudtak áttörni. A Monte Sabotino, valamint Osvavija elleni harc ide-oda hullámzott, csapataink végre is rendíthetetlenül megtartották állásaikat. A doberdói fensík szélén Mainizza és a Monte dei sei Busi közti szakaszon a harc változatlan heveséggel tombolt tovább, míg a déli szakaszon a nap és éj csendesebben telt el. Az ellenség friss erőkkkel előrehajszolt támadásai teljesen megfúrtunk. A délkeleti harczeretén Kövess tábornok csapatai az ellenséget az Aranyelovácza-

tól északra levő magaslatokon túra szoritották vissza s a Szlatina-hegytől délre harcba bocsátkozott szerb utóvédeket visszavetették. A Morava két partján előnyomuló német csapatok elfoglalták a Palánkától délre és Petrovácztól északra levő magaslatokat. Az Orsovánál átkelt seregcsoporthoz az ellenséget a Kladovától nyugatra és a hegyvidékről. A bolgárok Negotinon túl nyomultak előre és Knyazevácztól északra átkeltek a Tmök közepesi szakaszán.

Október 25. Czartorijiszkától nyugatra támadásaink kedvezően haladnak. Az ellenséget leghevesebb ellenállása közben a Styr felé szoritjuk vissza. 1000 orosz elfogtunk. Hindenburg hadserege Eckautól délre, Rigától délkeletre orosz előretöréseket vert vissza. Dünaburgtól északnyugatra elfoglalt állásai elleni ellentámadások meghiusultak, a foglyok száma 3700-nál többre emelkedett. A nyugati harczeretén a Champagneban Tahurenál és Le Mesniltől északra francia támadásokat visszavertek. Az olasz harczeretén az isonói csata még folyik. A védekezők a nagy gyalogsági harcok negyedik napján is az ellenségnek csak leg-súlyosabb veszteségeket okozva verték vissza az olaszok összes támadását, megtartották állásaikat. A támadások az eddigi jelentésekben említett összes helyeken a legnagyobb heveséggel ismétlődtek, leghevesebben a doberdói fensík északi szakaszán, a hol igen nagy olasz haderő tömegekben előnyomulva támadott. Mindig és újra kénytelen volt megsemmisítő tűzévelünk elől fedezékbe visszavonulni. A délkeleti harczeretén osztrák-magyar lovasság bevontul Valjevóba. Kövess tábornok hadserege harcolva közeledik Aranyelovácshoz. A Kolubara mindkét partján előnyomuló csapatai a Lazarevácztól délre és délkeletre fekvő magaslatokat támadják. Egy másik seregtestünk Ratarinál, tíz kilométernyire Palánkától délnyugatra visszavetette a szerbeket. Nemetek rohammal bevették a Palánkától délre elkekeredett védett állásokat és a Mlava völgyében Petrováczba jutottak el. Az Orsovánál átkelt csapatok a Klissura vonaltól délre fekvő hegyekben nyomulnak elő, az ellenség elmenekült. A bolgárok a Timok forrásvidékétől torkolatig számos helyen kelték át. A balparton levő magaslatok, valamint Zajecsar, Knyazevác és Pirot elleni támadásaik előrehaladnak.

Október 26. Czartorijiszkától délnyugatra orosz lövészhaderek támadásait utasítottuk vissza, német erdek visszavetették az ellenséget a délnyugati irányból Czartorijisk felé vezető ut mindkét oldalán, 1400 orosz elfogtunk. Lipót bajor

herceg hadserege Baranovicztól délre és a Vigonovszkoje-től délre visszaverte az oroszok támadásait. Hindenburg hadserege a Illuxtól északra és Illuxt-szakaszra újra átlépte. A tegnap elfoglalt Kasimirschi-majort erősen tartja. A nyugati harczeretén Souchez-től délre francia kizigránattámadásokat vertek vissza. Le Mesniltől északra a nemetek visszafoglalták a tőlük elvett 250 méternyi állást. A Combes-magaslaton sikeres robbantások voltak. Az olasz harczeretén a csata a doberdói fensíkon aránylag csendesedett, míg a görzi és tolméini hídfőnél s innen északra a Krnig terjedő szakaszon rendkívül heves harcok folytak a támadó ellenség teljes balsikerével. Minden támadása vagy összeomlott tűrtükben vagy visszavertük. A Monte Sabotino ellen, a hol a legutóbbi napokban legalább 2500 embert vesz-tettek, már nem támadtak, de heves tüzéségi tűz alatt tartották. Az olaszok veszteségei különösen a doberdói fensíkon óriásiak: egyik győ-lözendnek arcvonalon előtt 3000 olasz hull fekszik. Repülőnk nagy eredményrel lombáziák Velenczét. A balkáni harczeretén a Visegrádtól délre előnyomuló csapataink az ellenséget a határig vetették vissza; montenegróiak voltak a szerb zászlóaljok közt. Kövess tábornok hadserege Szebia északnyugati szögletében előnyomuló csapatai a Kolubara felső folyásához közelednek és Valjevóhoz, melyet a szerbek lovasságunk elől kiverítették. Obrenovácztól délre elkekeredett harcok után elragadtuk az ellenségtől a Lazarovácztól délre és délkeletre levő erős magaslati állásokat. Nemetek Aranyelovácson túra vetették vissza az ellenséget, Topojában és onnan délre fekvő magaslatokon a mi csapataink harcolnak. A Morava mindkét partján előnyomuló német hadsereg elfoglalta a Raczátlól északra fekvő magaslatokat, Markovác közepét és más Petrovácztól délkeletre fekvő hadállásokat. A Klissura szorosától délre levő dunamelléki földszalagban fekvő hegyvidéket az ellenségtől megtisztítottuk 4 ágyút, köztük egy nehezet találtak itt csapataink.

Október 27. Czartorijiszkától nyugatra az oroszok visszazserezték az ellenséget leghevesebb ellenállása dacára tovább halad. Hindenburg hadserege az abeli-dünaburgi vasutvonaltól délre Tamsany vidéken csapataink két kilométer szélességben benyomultak az oroszok állásába. A nyugati harczeretén kisebb ütközet volt a lille-arrai uton a nemetek javára. Az olasz harczeretén a tengeremelléki harcvonalon ellen intézett olasz támadásokat tegnap már nem folytatták oly nagy tömegű ember

Fog-Krém KALODONT 70 Fillér

MANDOLIN WÄGNER „Hangszer-árnyal”

Kinek van szeplője? ROZSNYAI-M. ÉGYGYSZERTÁRA, ARAD, SZABADSÁG-ÚT 8.

Margit-Crème Gyártja Földes Kelemen laboratoriuma Aradon.

LOHR MÁRIA (KRONFUSZ) GYAR és FÜZLET: V. II., Baross-n. 85.

RENDELÉSEKNÉL SZIVESKEDJÉK LAPUNKRA HÍVATKOZNI.

Graf Esterházy Ferenc uradalmi pezsgőgyára TATA. GRÖSZ BERNÁT BUDAPEST

és lőszert igénybevétele, mint a csata előző napjain. Az ellenség habozva tartogatta eddig visszahagyott csapatát. A Krn-hadállás elleni több támadás a kezdeten nem jutott túl. A tolmecsi hidló ellen intézett támadásokat, mint mindig, visszautasítottuk. A Plava-szakasza időnként dobpergészerű tüzési tűz zúdult. Globálnál egy támadást visszavertünk. Plavánál az ellenség gyalogsága már képtelen volt előnyomolni. A még mindig nehéz tűz alatt álló görzi hidló déli szakaszán az ott támadó ellenség egy kis szakaszon behatolt egyik árknunkba, melyet azonban még az éj folyamán el kellett újra hagynia. A Doberdó-fensík ellen intézett tüzési tűz lényegesen csökkent. A Dolomit-harczonalon az oszlok még egyre támadnak. Az ellenség erős csapatának a Col di Lana és a Siet-nyereg ellen intézett előretörései megúsultak. Roveretóban lévő kórházunkra robbanó gránátokkal lőttek. A délkeleti harczenen Visegrádtól keletre csapatunk elragadták az ellenségtől a Dobrunj határszéli falu két oldalán lévő magaslatokat. Kövess gyalogsági tábornok hadserege az ellenséget a Grn Milanovácztól északra fekvő hegységbe szorította vissza. Osztrák-magyar csapatok szuronnyal ütköztek ki az ellenséget Topolánál lévő magaslati állásából. A Morava mindkét partján előnyomuló német hadsereg a Raczától délre fekvő magaslatokat elfoglalta és Mlaván felfelé nyomul előre. Az Orsova-csoport bevonult Brza-Palánkába. Kladovóban 12 nehéz szerb löveget, nagymennyiségű lőszerkészletet, valamint élelmiszereket és ruházati felszereléseket zsákmányoltunk. A Negotintól nyugatra küzdő bolgár csapatok osztagi helyreállították az összeköttetést az osztrák-magyar és a német csapatokkal. A Knyazevác ellen küldött bolgár csapatok tegnap a város keleti részén harcoltak.

HALÁLOZÁSOK.

Hósi halált haltak: PAYER KÁROLY, a 85-ik gyalogezred őrnagy, Oroszországban roham közben, 46 éves korában. — RIECKEN RIKÁRD, a 6. várterezred főhadnagya a harczenen. — Alsódraskóci MORVAY LÁSZLÓ Borsodmegye árvászéki ülnöke, az 5-ik gyalogezred tartalékos főhadnagya, századparancsnok, az északi harczenen 38 éves korában. — WORACZICKY JÁNOS gróf, az északi harczenen. — Nagyselmeci TOLDY ZSIGMOND, a nagyszebeni 23-ik honvédegyezred hadnagya, századparancsnok, 17 éves korában Keletgaliciában.

ban. — A m. kir. kombinált honvéd Riffl-ezred tisztikara gyászalapon tudatja, hogy bajtársaik közül az északi harczenen hősi halált haltak: TOMCSÁNYI JENŐ 6. honvédegyezredbeli hadnagy, MACSKÓ IMRE 1. honvédegyezredbeli hadapród, SZEKELY GYÖNGY 8. honvédegyezredbeli hadapród, GOLDBERGEN SÁMUEL 9. honvédegyezredbeli hadapród és RIEGER ISTVÁN 1. honvédegyezredbeli hadapródjelölt. — DR. SÁMUEL VIKTOR fővárosi ügyvéd, a 66-ik gyalogezred hadapródjelöltje, az északi harczenen való részvétele után kapott betegsége következtében 32 éves korában az eperjesi csapatkórházban. — DR. RANSCHBURG BÉLA előbb a 60. közös gyalogezred, majd egyik honvédezdünk segéddorvosa, Ranschburg Viktornak, az Atheneum Irodalmi társaság igazgatójának idősebbik fia, a rzeszvi tartalékkórházban, a harczenen szerzett súlyos betegségében. — DR. SZABÓ ISTVÁN 82-ik gyalogezredbeli hadapród, gödöllői ügyvéd, az északi harczenen. — WINDPASSINGER ALFRÉD, a pelsőci takarékpénztár tisztviselője, egyéves önkéntes a 11. vadászszázalójnál szolgált, 19 éves korában, az északi harczenen. — CZIRMAJ ÖDÖN bölcsészettanhallgató, önkéntes hadapród, 21 éves korában az északi harczenen.

Elhunytak még a közelebbi napokban: SZABÓ ALBERT, nyugalm. kuriai tanácselnök, 48-as honvéd, 35 éves korában Budapesten. — DOMNANOVICH FERENCZ, a soproni társaskáptalan kanonokja, 79 éves korában. — DÉRER MIHÁLY, bányafőtanácsos, az állami vasgyárak középponti igazgatóságának főfelügyelője és műszaki osztályának főnöke, 68 éves korában Budapesten. — Felpestesi és vizsentyőgyörgyi MAKRAY LÁSZLÓ, 61 éves korában Felpesten. — DR. KRAEMER LIPÓT Ugocsa vármegye tb. főorvosa és megyei törvényhatósági bizottsági tag, Nagyszőlősen. — SOMOGYI EMIL, hajai szeszgyáros, törvényhatósági bizottsági tag, Budapesten 53 éves korában. — DERCSÉNYI JÁNOS báró, temesmegyei földbirtokos, Budapesten. — MONDRÁK MIHÁLY, uradalmi tisztartó, 49 éves korában Tiszadobon. — DR. FIGEI BODNÁR ISTVÁN ügyvéd és jogtanácsos, 47 éves korában Budapesten. — DEBRECZENI GÉZA, földbirtokos, anyakönyvvizető Budapesten, 45 éves korában.

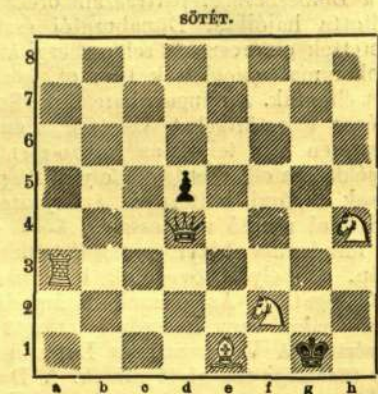
Özvegy AMBRUS JÓZSEFNÉ, szül. Spett Vilma, 78 éves korában Budapesten. — Özv. BOGOSZ ENDRÉNÉ, szül. sikari Kovács Rozália, 74 éves korában Kecskeméten. — CZIRER ELEKNÉ, szül. szentkátolnai Cseh Stefánia, 58 éves korában Pécsen. — MIHALIK ANNUCA, okleveles tanítónő, 21 éves korában Kolozsvárott.

Szerkesztői üzenetek.

37-42. Ez az első sorozási vers, a melyet kaptunk; kár hogy nem jobb. Napnap talán mégis használhatná, mi mostanában csak nagyon válogatva adunk verseket. Sívárgások. Úgy jött el értem stb. Összevissza kuszált, zavaros hangok minden művészi szellem nélkül. Szabadsgoltak két bakát. A vers bizony nem felel meg illuzionknak.

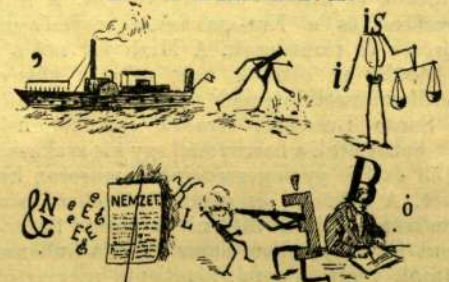
SAKKJÁTÉK.

A 2976. számú feladvány Cumpe J.-től.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 39-dik számában megjelent képtalány megfejtése: Haragnak megbánás a vége.

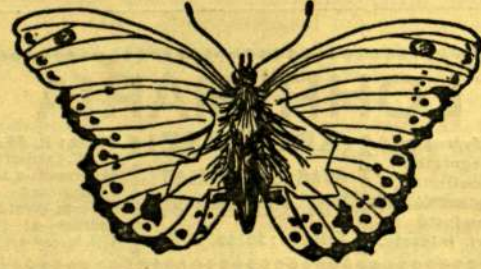
Felélős szerkesztő: Hoitsy Pál.

Szerkesztőiroda: Budapest, IV., Vármege-utca 11. Lapkiadó tulajdonos Franklin-Társulat IV. Egyetem-utca 4.

A Magyar Könyvtár szenzációs száma!

Álszakáll vagy parócha az embert csak akkor teszi jellemzővé, ha egyszermind a szemöldökét is megváltoztatja. Az álöltözésnél a homlok és a koponyarész is fontos szerepet játszik. Ha összehasonlítjuk a két első képet, azonnal észrevehetjük, mennyire megváltoztatja az arcot a szemöldök sűrűsítése és a homlokba fésült haj hátrahajlítása. A 3. kép azt a változást mutatja, a melyet álszakáll és parócha idéz elő.

Ez a pillangó egy várnak a körvonalait és az ott lévő árnyak elhelyezését és minőségét ábrázolja. A szárnyakra rajzolt jelek a vonalak között nem jelentenek semmit, a vonalakra tett pontok azonban pontos felvilágosítással szolgálhatnak az árnyak fajtájáról és nagyságáról.

Újabb példa arra, hogyan változtathatja meg az ember a külsejét. Az átöltözéskor két pillanat alatt történt.

A hadikémekről általában és különösen az angol kémrendszer titkairól

rendkívül érdekesítő leleplezéseket tartalmaz a „MAGYAR KÖNYVTÁR” legújabb füzete:

EGY ANGOL ALTÁBORNAGY KÉMKEDESE

SIR ROBERT BADEN-POWELL ÖNVALLOMÁSAI

ÁRA 60 FILLÉR.

Megjelent gramophon-lemezen az új néphymnus

„Áldassék a király”

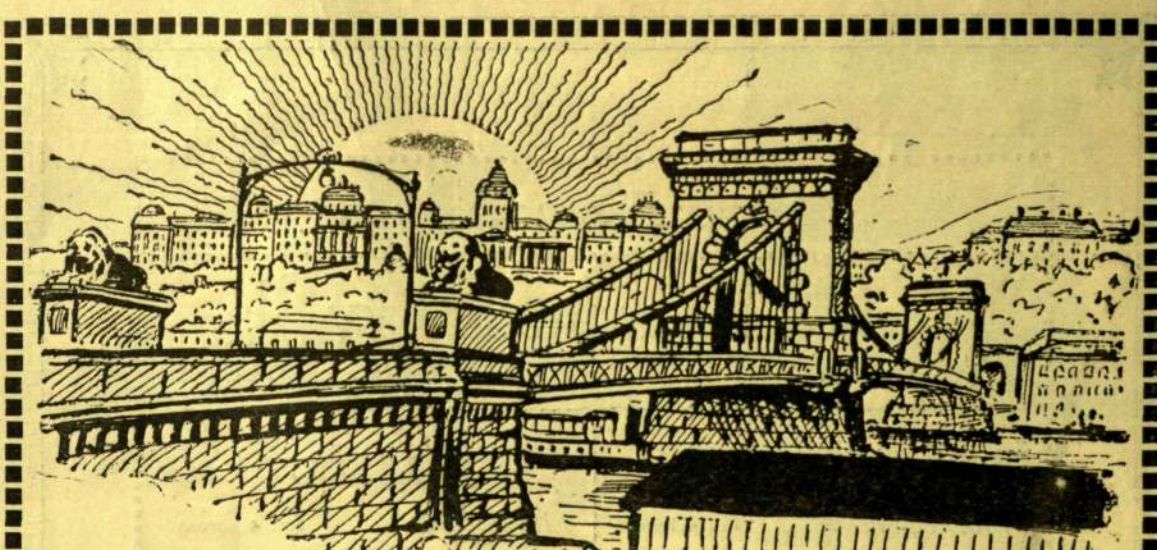
Pap Zoltántól. Darabja 3 korona.

Minden lemezhez a szöveget is mellékeljük. Azonkívül számos nép- és hazafias dal, operettek, humoros és művészelemek is jelentek meg. Árjegyzéket ingyen és bérmentve küld a

GRAMOPHON-

Részvénytársaság

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 8.

MAGYARORSZÁG NEM VOLT, HANEM LESZ!

A legnagyobb magyar é fonséges mondása sohasem volt oly igaz mint ma, mikor a magyarság esodálatos erőnyekben tündöklik. A magyar név külföldön is hódítón jár. Hü kísérője hódító utjában a Diana sósborszesz, mely az izmokat erősíti, megerősözoza. Minden magyar anya tudja ezt, mikor harezba induló fiát díesőséges utjára

DIANA SÓSBORSZESZSEL

látja el. — A valódi Diana sósborszesz úgy külsőleg, bedörzsölésekre, mint belsőleg cukorra vagy vízbe cseppentve használható. Rögöni fájdalomcsillapító, frissítő, hűsítő háziszer. Első segítség a háiban.

Ára 60 fillér. Főelárusító: Diana Kereskedelmi R.-T. eladási osztálya, Budapest, V. ker., Nádor-utca 6. szám. Mindenütt kapható.

Most jelent meg!

DIPLOMÁCIAI OKMÁNYOK

Bevezette és összefüggésük szerint feldolgozta Dr. NÉMET ALFRÉD miniszterelnökségi miniszteri titkár.

Az osztrák-magyar vöröskönyv, a német fehérekönyv, az angol kékkönyv, a francia sárgakönyv, az orosz narancssárgakönyv, a belga szürkekönyv és a szerb kékkönyv hivatalos okiratai. ::

E munkának nagy érdekessége abban van, hogy a háború küszöbén lefolyt diplomáciai akciók okmányait összefüggésük szerint csoportosítja és magyarázza, ami által mindenki világos képet nyer a világ-háború okairól és előzményeiről. :: Terjedelme 630 oldal. :: E mű teljes anyagát adja az összes hatalmak diplomáciai aktagyűjteményeinek, melyek egész terjedelmükben még magyarul meg nem jelentek. Különös aktualitást nyer az elkövetkezendő béketárgyalások idején, mert a tárgyalások egyik kiindulópontjává az okmányok fognak szerepelni.

Ára 8 Korona.

Franklin-Társulat kiadása. Mindenütt kapható.

FÉNYES LÁSZLÓ, LANDAU BÉLA, SZÉP ERNŐ KÖZLEMÉNYEIT és az 1914. évi novemberi és decemberi harctéri eseményeket tartalmazza

A VILÁGHÁBORÚ NAPLÓJA

NEGYEDIK FÜZETE,

A MAGYAR KÖNYVTÁR ÚJ SZOROZATÁBAN.

Ára 60 fillér.

MINDENÜTT KAPHATÓ.

Molnár Ferenc könyvei

KIS HÁRMASKÖNYV

Három kis kötet tokban Elbeszélések Ára kötve 6 korona

A PÁL-UTCAI FIÚK

Diákregegy Ára 4 korona

AZ ÉHES VÁROS

Regény két kötetben
Második kiadás Ára 6 korona

HÉTÁGÚ SÍP

Tréfák, karcolatok, tárcák
Ára 3 korona

Egy gazdátlan csónak története

Regény Ára 4 korona

JÓZSI
ÉS EGYÉB KIS KOMÉDIÁK

Második kiadás Ára 3 korona

Ketten beszélnek

Tárcák, rajzok Ára 4 korona

MUZIKA

Elbeszélések Ára 4 korona

A FARKAS

Vígjáték három felvonásban
Ára 2 korona 50 fillér.

AZ ÖRDÖG

Vígjáték három felvonásban
Ára 2 korona 50 fillér.

A TESTŐR

Vígjáték három felvonásban
Ára 2 korona 50 fillér.

LILIOM

Egy csirkefogó élete és halála.
Külvárosi legenda hét képben.
Ára 2 korona 50 fillér.

RABOK

Regény Ára 4 korona

Ezen könyvek megrendelhetők:

Lampel R. könyvkereskedése,
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest, Andrassy-út 21. sz.

Urmánczy Nándorné
Szakácskönyve
az úri világ izlése.

A könyv ára 3 korona 60 fill.
A szerző könyvének tiszta
jövedelmét a háború árvái
felsegítésére fordítja.

Eltér az eddigi sablonos rendszertől.
A mai viszonyokhoz alkalmazkodik.
Közel 500 eredeti ételreceptjét a
szerző maga próbálta ki és a ki-
utána csinálja biztosra mehet.
Főszempontja: takarékoság, izle-
tesség, egészség.
Kiállítása művészi: címfődelét Glatter
Gyula festőművész rajzolta.

Franklin-Társulat kiadása.

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
Budapest, VI., Andrassy út 21.

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest,
VI. ker., Andrassy út 21. sz. és minden
hazai könyvkereskedésben megrendelhető:

LAGERLÖF ZELMA
GÖSTA BERLING

Regény két kötetben

Fordította

BENEDEK MARCELL

Ára 8 korona

LAGERLÖF ZELMA
AZ ANTIKRISZTUS
CSODÁI

Regény két kötetben

Fordította POGÁNY KÁZMÉR

Ára 6 korona

NIMRÓD

Képes vadászati és versenysport ujság.

Minden számában sok érde-
kes vadászati fénykép-felvéte-
leket közöl. Szakszerű cikkeit
ismert íróink írják. Rovataiban
minden vadászati ügyben fel-
világosítást kap az olvasó és

az összes bérbeadó vadász-
területek árverésének idejét
közli.

A díszesen kiállított lap ha-
vonként háromszor jelenik meg
és előfizetési ára félévre 6 kor.

Mutatványszámot a kiadóhivatal szívesen küld
Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz. (Franklin-Társulat.)

Rendelésnél

szíveskedjék lapunkra
hivatkozni.

45. SZ. 1915. (62. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, NOVEMBER 7.

Szerkesztési iroda: IV. Vármege-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — — 20 korona.
Félévre — — — 10 korona.
Negyedévre — — 5 korona.

A «Világkrónika»-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekre a postailag meg-
határozott viteldij is eszandó.

KILÁTÁS A DUNA-SZÁVA ELÖNTÖTT VIDÉKÉRE A KALIMEGDÁNRRÓL.